

En strategi för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken 2011-2016

Återrapportering I 2015

En strategi för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken - Återrapportering 2015

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan är sedan 2012 en av de strategiska myndigheterna i arbetet med den nationella funktionshinderspolitiken. Utifrån områdena ökad fysisk tillgänglighet, IT-politiken och utbildningspolitiken ska myndigheten genomföra insatser fram till 2016.

Det här är Myndigheten för yrkeshögskolans tredje återrapportering av insatser och resultat. Under året har utbildningar som rör tolk- och teckenspråk implementerats i arbetet med funktionshinderspolitiken.

Myndigheten bedömer att den fysiska tillgängligheten hos utbildningsanordnare som bedriver yrkeshögskoleutbildningar är tillfredsställande. Myndigheten har under året fortsatt att inventera tillgängligheten på de webbplatser som myndigheten administrerar, och det kan konstateras att fortsatt arbete behövs för att utveckla dessa. Den utvärdering av webbplatserna som genomförts pekar på att vissa åtgärder behöver vidtas för att skapa en högre tillgänglighet.

Möjligheten att få särskilt pedagogiskt stöd för studerande inom yrkeshögskolan har tydliggjorts genom ett tillägg i förordningen om yrkeshögskolan. Den generella kännedomen om särskilt pedagogiskt stöd har ökat avsevärt bland utbildningsledare under den tid som myndigheten varit en strategisk myndighet. Det är också fler utbildningsanordnare som utnyttjar möjligheten att ansöka om statsbidrag/särskilda medel för insatser för studerande med funktionsnedsättning. Myndigheten bedömer att det krävs ytterligare insatser för undervisande personal på yrkeshögskoleutbildningar för att höja kunskapen om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier. Myndigheten har under året genomfört en enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar för att belysa hur dessa upplever att de ges stöd i sina studier. Av de svarande var det närmare två av tio studerande som svarade att de inte får det stöd de behöver.

Projektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd har fortsatt och hösten 2014 startade åtta nya utbildningar. Av de antagna till dessa utbildningar har 22 procent en funktionsnedsättning.

Myndigheten har under 2014 genomfört två samråd med funktionshindersorganisationer, studerande och representanter från yrkeshögskoleutbildningar. Genom samrådet får myndigheten värdefulla bidrag till det fortsatta arbetet för en mer tillgänglig yrkeshögskola.

Innehållsförteckning

Uppdrag.....	3
1 Bakgrund	3
2 Nya delmål – tolkutbildningar in i funktionshinderspolitiken	4
2.1.1 Ökad fysisk tillgänglighet.....	4
2.1.2 IT-politiken.....	5
2.1.3 Utbildningspolitiken	6
2.1.4 Lägesbedömning	7
3 Resultat	7
3.1 Ökad fysisk tillgänglighet.....	8
3.1.1 Delmål 1	8
3.1.2 Genomförd insats 2014.....	9
3.1.3 Lägesbedömning	11
3.2 IT-politiken.....	12
3.2.1 Delmål 2	12
3.2.2 Genomförd insats 2014.....	13
3.2.3 Genomförd insats 2014.....	14
3.2.4 Genomförd insats 2014.....	15
3.2.5 Lägesbedömning	16
3.3 Utbildningspolitiken	17
3.3.1 Delmål 3	17
3.3.2 Genomförd insats 2014.....	18
3.3.3 Genomförd insats 2014.....	19
3.3.4 Genomförd insats 2014.....	19
3.3.5 Lägesbedömning	22
3.3.6 Delmål 4	23
3.3.7 Genomförd insats 2014.....	23
3.3.8 Genomförd insats 2014.....	24
3.3.9 Lägesbedömning	27
3.3.10 Delmål 5	27
3.3.11 Genomförd insats 2014.....	29
3.3.12 Genomförd insats 2014.....	30
3.3.13 Genomförd insats 2014.....	30
3.3.14 Lägesbedömning	31
3.3.15 Delmål 6	31
3.3.16 Genomförd insats 2014.....	31
3.3.17 Lägesbedömning	32
4 Samråd	32
5 Reflektioner	33

Uppdrag

Myndigheten för yrkeshögskolan har under åren 2012-2016 i uppdrag att arbeta enligt de delmål som föreslagits i rapporten "Redovisning av delmål för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken 2012-2016"¹. Myndigheten ska årligen redovisa sitt arbete med delmålen till Utbildningsdepartementet. Av redovisningen ska det framgå hur myndigheten har arbetat för att nå sina delmål, genomförda insatser och dess resultat och effekter samt en lägesbedömning. Redovisningen ska även innehålla en redogörelse av de samråd som myndigheten har haft med funktionshindersorganisationer samt andra berörda aktörer i arbetet med att genomföra och följa upp delmålen.

Inom myndighetens verksamhetsområde finns fyra utbildningsformer;

- yrkeshögskoleutbildningar som regleras i lagen (2009:128) och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan,
- kompletterande utbildningar som regleras i förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar,
- konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar som regleras enligt förordningen (2013:871) om konst- och kultur och vissa andra utbildningar,
- utbildning som rör tolkning och teckenspråk enligt förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

Myndigheten har hittills valt att endast lämna förslag på delmål som rör yrkeshögskoleutbildningar. Detta på grund av att utbildningsformen kompletterande utbildningar för närvarande fasas ut och en ny förordning för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar började gälla från och med 25 december 2013. Utbildningar enligt detta nya regelverk startar för första gången under hösten 2015. Myndigheten avser att se över möjligheten att införa delmål kopplat till nämnda utbildningar under nästa strategiperiod. Utbildning som rör viss utbildning för tolkning och teckenspråk överfördes till myndigheten den 1 juli 2012 och har sedan dess etablerats inom myndigheten. Myndigheten har under 2014 beslutat om delmål för dessa utbildningar.

1 Bakgrund

Myndigheten för yrkeshögskolan startade den 1 juli 2009. Myndighetens uppdrag är att svara på frågor som rör utbildningar inom yrkeshögskolan, konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar samt utbildningar till tolk. Dessutom är myndigheten ansvarig för att samordna och stödja en nationell struktur för validering och att vara nationell samordningspunkt för den europeiska referensramen för kvalifikationer, EQF. Myndigheten utövar tillsyn över utbildningsformerna inom myndighetens ansvarsområde, granskar kvaliteten i utbildningarna, framställer statistik och följer upp utbildningarnas resultat.

Yrkeshögskoleutbildningar syftar till att säkerställa att det finns utbildningar inom områden där det finns ett uttalat behov av arbetskraft, vilket innebär att innehåll och inriktning på utbildningarna varierar beroende på arbetsmarknadens behov över tid. Utbildningarna är eftergymnasiala. Myndigheten för yrkeshögskolan är ansvarig myndighet för frågor som rör yrkeshögskolan, vilket innebär att svara för att analysera arbetsmarknadens kompetensbehov, besluta om vilka utbildningar som ska ingå i

¹ Dnr; YH 2012/159.

yrkeshögskolan, besluta om statsbidrag/särskilda medel och utöva tillsyn över utbildningarna. Dessutom ska myndigheten stödja utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete samt följa upp de studerandes etablering på arbetsmarknaden, främja kvaliteten i utbildningarna och även följa upp utbildningarnas resultat exempelvis om examinerades sysselsättning efter avslutade studier.

Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar även statsbidrag till tolkutbildningar inom folkbildningen och genomför tillsyn. Folkhögskolan och studieförbunden utbildar tolkar för döva, hörselskadade och för dem som inte behärskar svenska. Det finns både grundutbildningar för att bli tolk och kortare vidareutbildningar inom olika specialområden. Främst utbildas teckenspråkstolkar, kontakttolkar och skrivtolkar. Utbildningarna är eftergymnasiala och kan vara från ett till fyra år. De bedrivs på ett 10-tal platser i Sverige. Utbildningarna på folkhögskolor är avgiftsfria, men studieförbund får ta en avgift för sina utbildningar.

Regeringen presenterade 2011 en strategi för genomförandet av funktionshinderspolitiken i Sverige under 2011-2016. Syftet med strategin är att tydliggöra politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser samt dess uppföljning. Bakgrunden för funktionshinderpolitiken finns i den nationella handlingsplanen "Från patient till medborgare"². Inriktningen på arbetet är att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för flickor och pojkar, män och kvinnor med funktionsnedsättning, att förebygga och bekämpa diskriminering samt att skapa förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Myndigheten för yrkeshögskolan har möjlighet att påverka utvecklingen inom sina verksamhetsområden främst genom sin föreskriftsrätt och andra publikationer men också genom myndighetens instruktion³, där det bland annat framgår att myndigheten ska främja utvecklingen av utbildningarna inom sitt verksamhetsområde. Myndigheten kan genom det ansökningsformulär som utbildningsanordnare ska fylla i när de ansöker om att ingå i yrkeshögskolan och beviljas statsbidrag, styra de frågor som ska besvaras vilket kan ha effekt på de beviljade utbildningarna. Vidare kontrollerar myndigheten genom tillsyn att utbildningarna följer gällande författningar.

2 Nya delmål – tolkutbildningar in i funktionshinderspolitiken

I november 2014 beslutade myndigheten att utbildningar som bedrivs enligt förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk också ska omfattas av myndighetens arbete med funktionshinderspolitiken. Myndigheten har tagit fram delmålen i samarbete med företrädare inom folkbildningen, som bedriver nämnda utbildningar. Eftersom strategiperioden närmar sig sitt slut, bedömdes att utbildningarna endast skulle omfattas av några av de delmål som myndigheten beslutat om vad gäller yrkeshögskoleutbildningar. Nedan presenteras de delmål som tolkutbildningarna ska omfattas av samt i de fall det finns, även utgångsläge.

2.1.1 Ökad fysisk tillgänglighet

Delmål 1:

Myndigheten ska sträva efter att de lokaler som utbildningar enligt förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk bedrivs i är fysiskt tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

² Prop. 1999/2000:79.

³ Förordningen (2009:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

Aktivitet: I ansökan om att bedriva tolkutbildningar⁴ ska en fråga om tillgänglighet finnas med och användas som underlag vid bedömning om att bedriva utbildning enligt förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

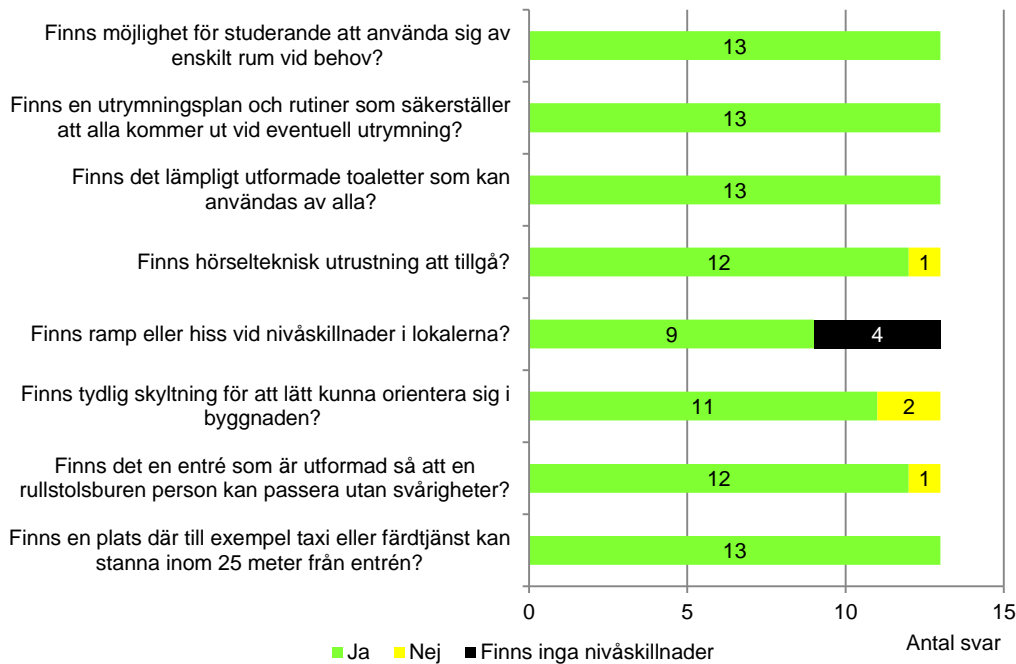
Uppföljning: Myndigheten kommer att följa upp delmålet genom att de beviljade utbildningarnas tillgänglighet redovisas i den årliga redovisningen av delmålen där det framgår hur tillgängliga utbildningslokalerna är.

Utgångsläge

Det har inte varit någon ansökningsomgång för tolkutbildningarna där den fysiska tillgängligheten har kunnat ingå i anvisningarna. Därför finns inte ännu något sådant resultat. Under januari 2015 skickades dock en enkät ut till de utbildningsanordnare som bedriver tolkutbildningar⁵.

Den fysiska tillgängligheten i olika avseenden i dessa utbildningar åskådliggörs här;

Diagram 1 | Frågor om fysisk tillgänglighet

2.1.2 IT-politiken

Delmål 2:

Tillgängligheten och användbarheten på myndighetens webbplatser ska öka.

Aktivitet: En språklig tillgänglighetsanpassning ska genomföras på de webbplatser som myndigheten administrerar.

⁴ Utbildningar till kontakttolk, utbildning av lärare, språkhandledare och bedömare för kontakttolkar, utbildning av tolkar för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade eller personer med dövblindhet samt teckenspråkläro-utbildning.

⁵ Enkäten skickades till 16 utbildningsanordnare. 13 svarade, vilket motsvarar 80 procent. Diagrammen redovisar antal svaranden eftersom dessa är få till antal.

Aktivitet: Myndighetens medarbetare ska genom fortbildning få större kunskaper i hur man formulerar text ur tillgänglighetsperspektiv.

Uppföljning: En extern utvärdering som är inriktad mot tillgänglighetsaspekten på myndighetens webbsidor har genomförts under 2014. En webbenkät med tillgänglighetsperspektiv riktad till besökare på dessa webbsidor ska genomföras senast 2015. En årlig enkät riktad till utbildningsledare på yrkeshögskoleutbildningar samt de som anordnar tolkutbildningar ska inkludera en fråga om myndighetens texter ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Denna rapport kommer att redovisa utgångsläge för de delar som handlar om IT-politiken under det avsnittet i rapporten, då frågorna är integrerade med frågor som handlar om de webbplatser som Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för.

2.1.3 Utbildningspolitiken

Delmål 3:

För undervisande personal och företrädare för utbildningar som rör tolkning och teckenspråk ska kunskaperna om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter de studerandes behov öka.

Aktivitet: Myndigheten ska årligen anordna en seminariedag som riktar sig till undervisande personal och utbildningsledare på de utbildningar som myndigheten administrerar. Seminariedagen ska ha fokus på pedagogiska/didaktiska metoder, hur personer med funktionsnedsättning kan ges goda förutsättningar att nå utbildningens mål samt andra beröringspunkter inom området. Även undervisande personal inom tolkutbildningar ska inkluderas.

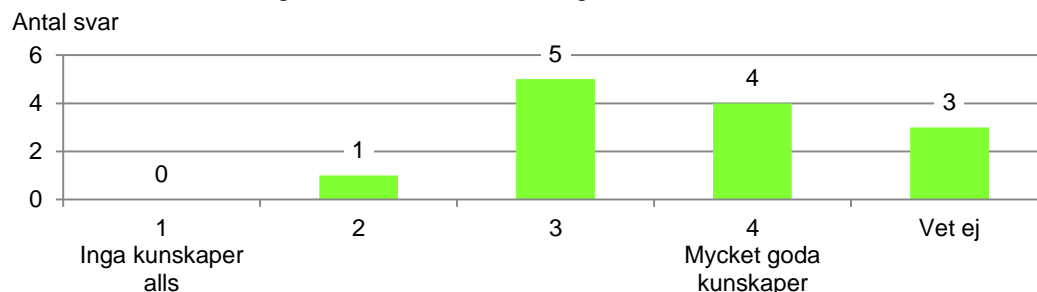
Uppföljning: Myndigheten kommer att följa upp detta delmål utifrån enkäter på ovan nämnda seminarietillfälle.

Utgångsläge

Den första mätningen som avser den undervisande personalens kunskaper om olika typer av funktionsnedsättningar och om personalen har kunskaper för att möta behov av anpassade studier redovisas nedan.

Diagram 2 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om olika typer av funktionsnedsättningar (till exempel dyslexi, ADHD/ADD, Aspergers syndrom, syn- och/eller hörselnedsättning eller fysisk funktionsnedsättning)?

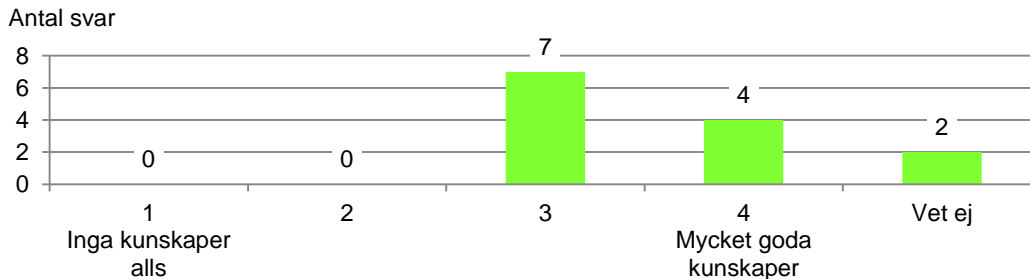
Enkät 2015 till utbildningsanordnare tolkutbildningar

Svarsalternativen har varit en skala från 1 till 4 där 1 motsvarar inga kunskaper alls och 4 motsvarar mycket goda kunskaper.

Diagram 3 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål?

Enkät 2015 till utbildningsanordnare tolkutbildningar

Svarsalternativen har varit en skala från 1 till 4 där 1 motsvarar inga kunskaper alls och 4 motsvarar mycket goda kunskaper.

Alla utbildningsanordnare förutom en hade genomfört kompetensutveckling för undervisande personal. Vanligast förekommande var vuxenpedagogik, tekniska hjälpmedel och föreläsningar om olika typer av funktionsnedsättningar.

2.1.4 Lägesbedömning

Myndigheten bedömer att den fysiska tillgängligheten i utbildningarnas lokaler är tillfredsställande. Myndigheten uppmärksammar särskilt att hörselteknisk utrustning finns att tillgå på nästan alla utbildningar. Kanske kan detta bero på utbildningarnas syfte. Den undervisade personalens kunskaper om funktionsnedsättning och hur undervisningen kan varieras för att möta de studerandes behov bedöms vara god.

3 Resultat

Resultaten redovisas under respektive inriktningsmål och de delmål som myndigheten har fastställt. Först redovisas hur utgångsläget⁶ var innan insatserna⁷ genomfördes. Insatser som myndigheten avser att genomföra kommande år presenteras under respektive delmål. Delmålen har nummerats från 1 - 6 och redovisas nedan;

Delmål 1 - Myndigheten ska sträva efter att de lokaler som yrkeshögskoleutbildningar bedrivs i är fysiskt tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Delmål 2 - Tillgängligheten och användbarheten på myndighetens webbplatser ska öka.

Delmål 3 - Studerande inom yrkeshögskolan ska ges förutsättningar att nå utbildningens mål.

Delmål 4 – Myndigheten ska tydliggöra kunskapen inom och utom myndigheten om vilka förutsättningar de studerande ges för att nå utbildningens mål på yrkeshögskoleutbildningar.

Delmål 5 - För undervisande personal och utbildningsledare inom yrkeshögskolan ska kunskaperna öka om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter de studerandes behov.

⁶ Med utgångsläge avses den första mätning som har gjorts under respektive delmål. Vissa mätningar gjordes 2011 medan andra har gjorts senare. Det är dock alltid den första genomförda mätningen som redovisas.

⁷ De aktiviteter som myndigheten har genomfört presenteras under rubriken "Genomförd insats 2014".

Delmål 6 - För studerande, undervisande personal och utbildningsledare ska kunskaperna öka om att utbildningsanordnare kan ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd för att kompensera de kostnader som kan uppstå för studerande i behov av särskilt pedagogiskt stöd.

Informationsinsamling

Genomförda insatser i form av enkäter som myndigheten har genomfört presenteras nedan. Förutom dessa har informationsinsamling genomförts via samtal, inhämtande av information via skriftliga underlag såsom beskrivningar i ansökningar och frågor och svar via mejlutskick.

Tabell 1 | Översikt över enkäter som skickats ut

Undersökningsmetod	Målgrupp	Undersökningsperiod
Enkät	Utbildningsledare YH	Februari 2012
Enkät	Utbildningsanordnare YH	Februari 2013
Enkät	Utbildningsledare YH	Januari 2014
Enkät	Studerande på YH	December 2014
Enkät	Utbildningsledare YH	Januari 2015
Enkät	Utbildningsanordnare Tolk	Januari 2015

I denna rapport hänvisar vi främst till de första enkäter som genomförts och de som genomförts inför denna rapport, under december 2014 och januari 2015. Övriga enkäters resultat finns att läsa i tidigare åiterrapporteringar från myndigheten.

3.1 Ökad fysisk tillgänglighet

3.1.1 Delmål 1

Myndigheten ska sträva efter att de lokaler som yrkeshögskoleutbildningar bedrivs i är fysiskt tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Utgångsläge

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) räknas skolor som arbetslokaler och de studerande räknas som arbetstagare. Av 6 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2009:2) om arbetsplatsens utformning framgår;

"Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska, om det behövs, vara tillgängliga och kunna användas av arbetstagare med funktionsnedsättning".

Bestämmelsen innebär att kravet endast kan ställas om det finns en arbetstagare med funktionsnedsättning. Den som genomgår utbildning likställs i detta sammanhang med arbetstagare. Arbetsuppgifterna måste kunna genomföras av denne arbetstagare. Avsteg från kravet kan vara aktuellt för en viss lokal, del av lokal eller enskild arbetsplats där det är befogat med hänsyn till arbetets art.

Myndighetens nulägesbeskrivning 2012 visade enligt den enkät som besvarades av utbildningsledare vid yrkeshögskoleutbildningar att 94 procent bedömde att deras lokaler var fysiskt tillgängliga medan 6 procent svarade nekande på frågan⁸.

⁸ Frågan var formulerad: har ni som utbildningsanordnare lokaler som idag är fysiskt tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, t.ex. för rullstolsburna personer?

Inför myndighetens redovisning av delmålen 2013 presenterades en redovisning av utbildningsanordnarens beskrivning av lokalernas tillgänglighet. Myndigheten bedömde då att den fysiska tillgängligheten var god för studerande med funktionsnedsättning vilket även överensstämde med den enkätundersökning som genomfördes i februari 2012. Myndigheten såg dock vissa oklarheter om i vilken grad tillgängligheten tillgodosåg specifika krav som kan ställas. För att få svar på den frågan skulle fysiska inspektioner behöva utföras.

3.1.2 Genomförd insats 2014

I de anvisningar som ligger till grund för ansökan till yrkeshögskolan avser en av frågorna den fysiska tillgängligheten i de lokaler som utbildningsanordnaren avser att bedriva sin utbildning i. Enligt 15 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan ska en yrkeshögskoleutbildning vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen. Genom att efterfråga uppgift om tillgänglighet i ansökan inhämtar myndigheten information som de presumtiva sökande kan ta del av huruvida de lokaler som utbildningarna bedrivs i är tillgängliga.

Resultat

I den ansökningsomgång som genomfördes under hösten 2014 för att få starta och bedriva yrkeshögskoleutbildningar beviljades 358 utbildningar. I sammanställningen av lokalernas tillgänglighet⁹ i de beviljade utbildningarna, kan, liksom 2012 och 2013, konstateras att i de allra flesta fall beskrivs tillgängligheten vara tillfredsställande utifrån de krav som ställs i Arbetsmiljöverkets författningssamling som redovisats ovan.

Nedan följer några utdrag från hur utbildningsanordnare beskriver tillgängligheten. Dessa beskrivningar harmonierar med övriga beskrivningar av den fysiska tillgängligheten i 2014 års ansökningsomgång;

Lokalerna har ingång vid bottenplan och ytterdörren är försedd med dörröppnare. Salar ligger både på bottenplan och på andra våningen. De flesta salar har skjutdörrar som är enkla att öppna från en rullstol och som ger en minimal olycksrisk. Hörselslinga installeras vid behov. Till övervåningen finns en hiss. För studerande som behöver en lugn studiemiljö finns avskärmade studieplatser och rum anpassade för studier i små grupper. Lokalerna är lättillgängliga med allmänna kommunikationsmedel. Busshållplats finns i närheten. Det finns parkering i närheten av lokalerna. Individuella anpassningar i våra lokaler och hos LIA-platserna kommer att göras i samråd studerandes handläggare. Vi kommer att använda oss av instruktioner och tips från Handisam (Myndigheten för handikappolitisk samordning) och från andra motsvarande aktörer i vår verksamhet.

En annan utbildningsanordnare beskriver tillgängligheten så här;

Våra lokaler är rymliga och tillåter användning av t ex rullstolar, städas dagligen för att undvika dammsamlingar som kan bidra till allergisjukdomar, är utrustade med fläktsystem, kan nås med hiss, ligger i anslutning till fika- och lunchrum med pentry, ligger i anslutning till handikappsanpassade toaletter, har trådlös internetuppkoppling. Våra undervisningslokaler har dessutom god arbetsbelysning, möjlighet att utrustas med hörslinga, höj- och sänkbara bord samt andra tekniska hjälpmedel. I det digitala rummet kommer vi att se till att lärplattformens struktur, utformning och innehåll är anpassade till olika former av funktionsnedsättning. Aktiviteterna utformas på ett sådant sätt och förläggs till sådana tider att alla deltagare har möjlighet att delta. Vid behov erbjuder

⁹ Anvisningen var formulerad på följande sätt: beskriv de lokaler där utbildningen ska bedrivas ur ett tillgänglighetsperspektiv, max 1000 tecken.

vi hjälpmedel eller andra former av stöd till deltagare med funktionsnedsättning. Det är enkelt att nå skolan med allmänna kommunikationer och det finns gott om parkeringsplatser för bil.

Ytterligare en beskrivning av utbildningens lokaler;

Vi arbetar för att studerande, oavsett eventuella särskilda behov, ska kunna ta del och tillgodogöra sig utbildningens alla delar. Utbildningstillfällen i skolmiljö utgör inga hinder för personer i behov av särskilt stöd, oavsett om funktionshindret är fysiskt eller psykiskt/neurologiskt. Våra lokaler är fysiskt handikappanpassade samt har digital utrustning för att möta olika typer av psykiska behov och inlärningsproblematik. Då utbildningen bedrivs i lärlingsmodell så är skolan beroende av LIA-företagens¹⁰ utformning. Kontroll av dessa görs i enlighet med uppsatta kvalitetskriterier där efterföljande av gällande lagrum för arbetsliv är absoluta riktlinjer. Matchning mellan individ och företag ger sedan stora möjligheter att hitta lämplig plats utifrån behov. Inom ett yrke finns olika typer av företagsplatser vilket gör att graden av möjlig placering är mycket stor.

Under året har en genomlysning genomförts av den information som finns tillgänglig på myndighetens webbplats för presumtiva sökande till yrkeshögskoleutbildningar. I den informationen har det nu tydliggjorts hur de som är intresserade av att ta del av utbildningsanordnarens beskrivningar av den fysiska tillgängligheten på utbildningarna gör för att ta del av informationen.

Enkätundersökning

För att få ytterligare information om lokalernas tillgänglighet genomfördes en enkätundersökning under januari 2015¹¹. Observera att frågan om möjlighet till enskilt rum (fråga 1) är nyttillkommen efter önskemål från myndighetens samråd, då det ansågs viktigt ur ett tillgänglighetsperspektiv att ta reda på möjlighet till avskilt rum vid behov.

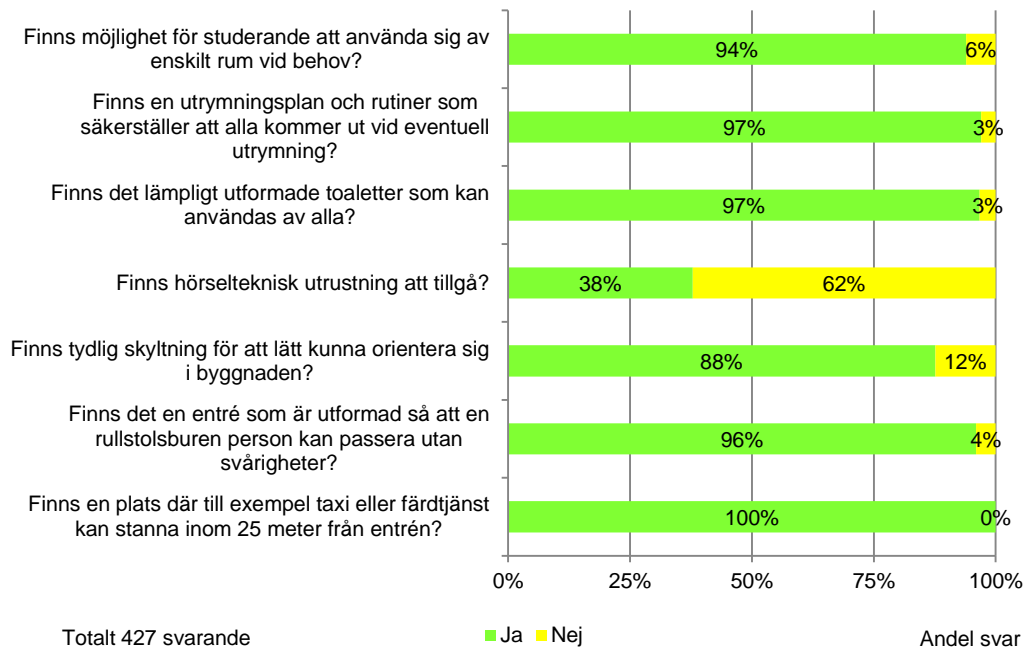
I diagrammet nedan framgår att alla svarsalternativ som går att jämföra med föregående år (alla värden förutom den första frågan som är ny) i princip är oförändrade. Däremot framgår att det är fler utbildningsledare (38 procent 2015 mot 33 procent 2014) som anger att de kan erbjuda hörselteknisk utrustning.

¹⁰ Lärande i arbete är den del av utbildningen som är förlagd till en arbetsplats.

¹¹ Enkäten skickades till respektive utbildningsledare på yrkeshögskoleutbildningar med en pågående utbildningsomgång. Utbildningsledare avser den person som är utsedd till att leda det dagliga arbetet i verksamheten. Enkäten skickades till 680 respondenter och svarsfrekvensen var 66 procent. Antal svarande kan variera mellan de olika frågorna då alla frågor inte var obligatoriska.

Diagram 4 | Frågor om fysisk tillgänglighet

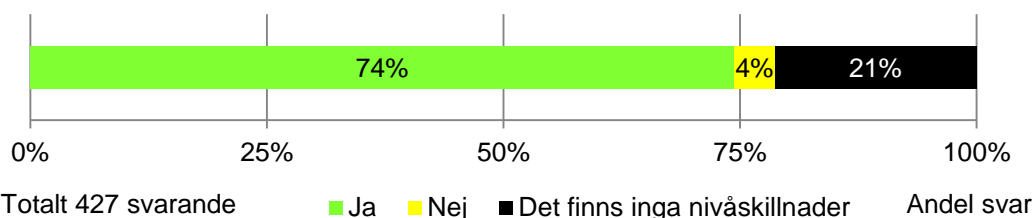
Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

I enkäten ställdes även frågan om det finns nivåskillnader i lokalerna och om det i så fall finns en ramp att tillgå.

Diagram 5 | Finns ramp eller hiss vid nivåskillnader i lokalerna?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Det framgår att 95 procent svarar att det inte finns några nivåskillnader i lokalerna, eller att ramp eller motsvarande finns att tillgå, att jämföra med 98 procent 2014.

3.1.3 Lägesbedömning

Myndigheten bedömer, mot bakgrund av beskrivningar i ansökningarna, att den fysiska tillgängligheten är tillfredsställande vilket även överensstämmer med den enkätundersökning som har genomförts. Utifrån den senaste enkäten då frågorna utökades finns nu en bättre bild av den fysiska tillgängligheten. Att hörselteknisk utrustning fortfarande saknas hos många utbildningsanordnare kan bero på att en sådan utrustning inte är nödvändig hos någon i den studerandegrupp som studerar för tillfället. Utifrån beskrivningen av den fysiska tillgängligheten i ansökan framgår att utbildningsanordnarna avser att inskaffa hörselteknisk utrustning om det behövs vilket de även är ålagda att göra enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Genom att tillgängligheten finns beskriven i den ansökan som ligger till grund för varje utbildning kan de som är intresserade av att söka till utbildningen även ta del av beskrivningen av tillgängligheten. Myndigheten har även tydliggjort denna möjlighet i sin

information på myndighetens webbplatser.

Det är viktigt att myndigheten fortsätter att ställa dessa frågor eftersom utbudet av utbildningsanordnare och utbildningsorter, och därmed även lokaler, varierar över tid. Ett sämre resultat behöver alltså inte betyda att lokalernas tillgänglighet försämrats hos pågående utbildningar, utan det kan vara ett tecken på att nyttillkomna utbildningar bedrivs i lokaler som inte fullt ut är tillgängliga. Det har under 2014 inte inkommit något studerandeklagomål som har rört lokalernas beskaffenhet.

3.2 IT-politiken

3.2.1 Delmål 2

Tillgängligheten och användbarheten på myndighetens webbplatser ska öka.

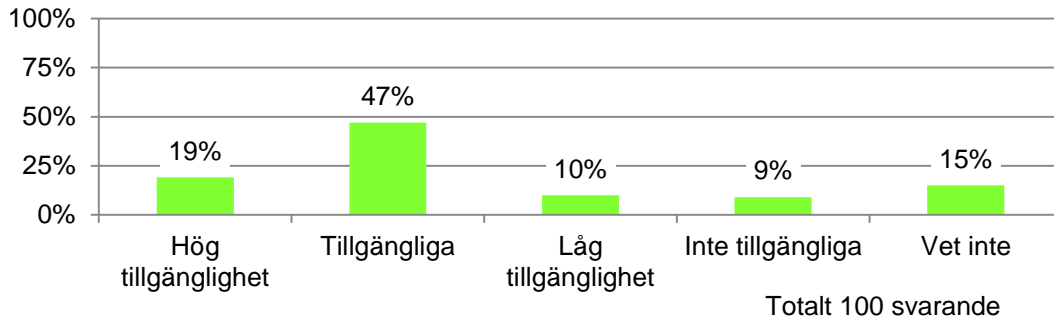
Utgångsläge

I den enkät som genomfördes i februari 2012 riktad till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar ansåg 66 procent av de svarande att myndighetens texter på webbplatserna¹² var tillgängliga eller mycket tillgängliga medan 15 procent inte hade vetskap om detta. 19 procent ansåg att myndighetens texter inte var tillgängliga.

Diagram 6 | Hur tillgängliga upplever du att myndighetens webbplatser är när det gäller texter?

Enkät 2012 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

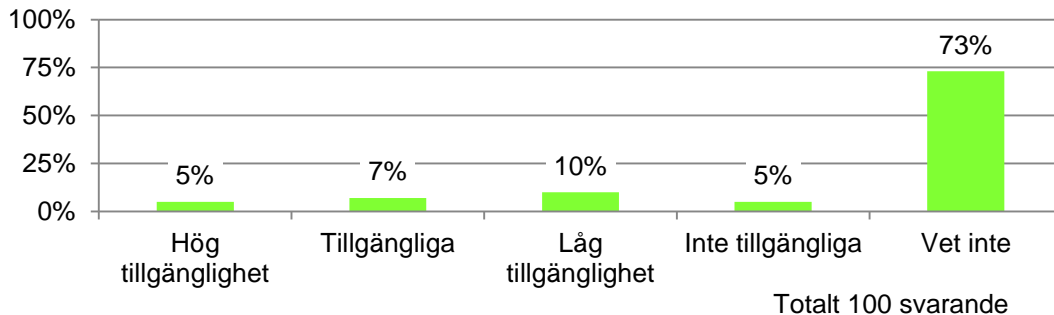
När det gäller tillgängligheten för personer med hörsel- och synnedsättning ansåg tolv procent att myndighetens webbplatser var tillgängliga eller mycket tillgängliga, 15 procent ansåg att myndighetens webbplatser inte var tillgängliga ur detta perspektiv medan det var 73 procent som inte hade vetskap om detta.

¹² Myndighetens webbplatser är; myh.se, yrkeshogskolan.se, blitolk.nu, valideringsinfo.se och seqf.se.

Diagram 7 | Hur tillgängliga upplever du att myndighetens webbplatser är för personer med hörsel- och synnedsättning?

Enkät 2012 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

Myndigheten genomförde under 2013 en språklig tillgänglighetsanpassning på de webbplatser som myndigheten administrerar. För att förbättra tillgängligheten på webbplatserna finns ett samarbete med extern expertis inom området.

Myndigheten har under 2012 och 2013 genomfört ett utvecklingsarbete av webbplatserna; www.myh.se samt www.yrkeshogskolan.se. Ett viktigt resultat i utvecklingsarbetet har varit att texterna genomgående blivit mer lättillgängliga än tidigare. Webbplatserna lanserades i mars 2013.

Myndighetens medarbetare har kompetensutvecklats för att öka sin kunskap om hur text och språk kan utvecklas för att bli mer lättläst och begripligt. Syftet är att öka tillgängligheten till myndighetens information. Myndigheten har genomfört skriverutbildning för medarbetare med syfte att utveckla förmågan att formulera sig på ett sätt som ökar möjligheterna för mottagarna att förstå och ta till sig myndighetens texter. Externt stöd har anlåtats för att granska och språkligt utveckla myndighetens textproduktioner i till exempel rapporter och andra publikationer.

Under 2013 tog myndigheten fram ett webbregelverk. Regelverket har tagits fram i samarbete med extern expertis. Regelverket har tagits fram för att säkerställa att de krav som ställs på myndigheter gällande tillgänglighet, användbarhet, prestanda och säkerhet tillgodoses på myndighetens webbplatser. Webbregelverket kommer att användas kontinuerligt i arbetet med de webbplatser som myndigheten ansvarar för.

3.2.2 Genomförd insats 2014

Myndigheten har genom enkäten som skickades ut i januari 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar undersökt hur texter på myndighetens webbplatser uppfattas ur ett tillgänglighetsperspektiv.

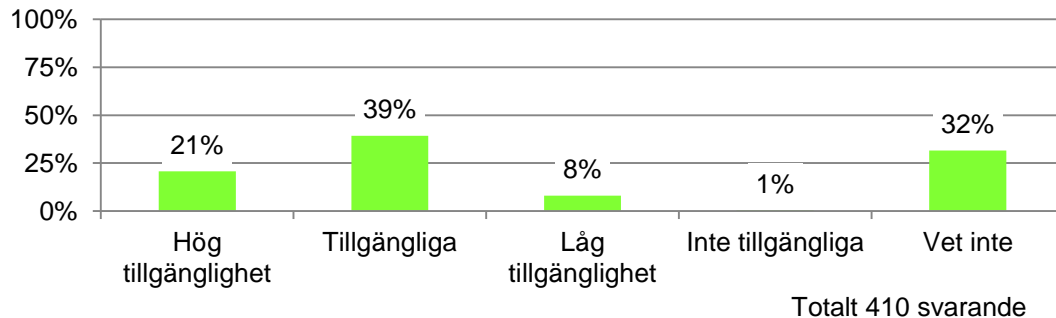
Resultat

Av de utbildningsledare som svarade på enkäten uppfattade 60 procent att texterna är tillgängliga eller mycket tillgängliga. Detta kan jämföras med 62 procent föregående år. I årets enkät svarade 32 procent vet inte, att jämföra med förra året då 28 procent svarade det.

Diagram 8 | Hur tillgängliga upplever du att myndighetens webbplatser är när det gäller texter?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

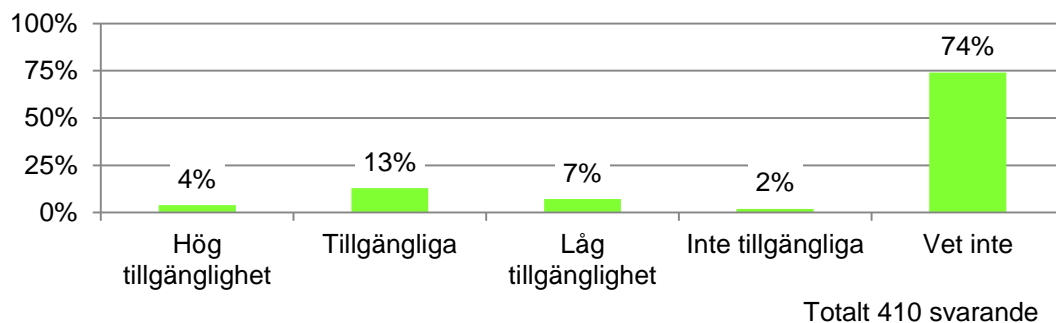

När det gäller tillgängligheten för personer med hörsel- och synnedsättning är det 17 procent av utbildningsanordnarna som uppfattar att texterna är tillgängliga eller mycket tillgängliga vilket kan jämföras med 23 procent föregående år. I årets enkät svarade 74 procent vet inte, att jämföra med 69 procent föregående år.

Diagram 9 | Hur tillgängliga upplever du att myndighetens webbplatser är för personer med hörsel- och synnedsättning?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

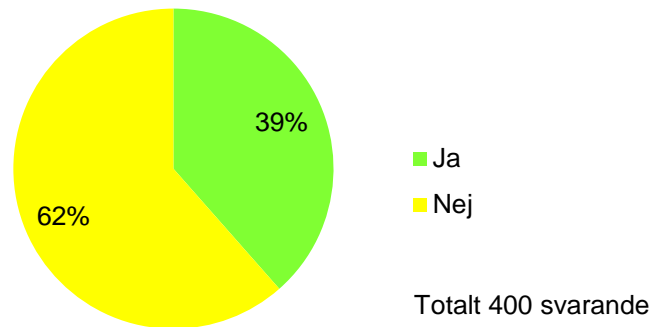
3.2.3 Genomförd insats 2014

Myndigheten har för första gången i årets enkät till utbildningsledare frågat om utbildningsanordnaren har information om särskilt pedagogiskt stöd eller att studera med funktionsnedsättning på sin egen webbsida.

Resultat

Diagram 10 | Har ni information på er egen webbsida om särskilt pedagogiskt stöd eller att studera med funktionsnedsättning?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Resultatet visar att mindre än hälften av utbildningsledarna bedömer att det finns sådan information på den egna webbplatsen.

För utbildningsanordnare som bedriver tolkutbildningar har åtta av 13 respondenter svarat att de har information om särskilt pedagogiskt stöd eller om att studera med funktionsnedsättning på den egna webbsidan, vilket motsvarar 62 procent.

3.2.4 Genomförd insats 2014

Myndigheten har under 2014 genomfört en kartläggning av myndighetens webbplatser. Kartläggningen har inneburit att identifiera eventuella brister utifrån myndighetens webbregelverk och därefter ta fram förslag på förbättringsåtgärder.

Myndigheten har även genomfört en extern utvärdering¹³ för att testa tillgängligheten på myndighetens webbsidor. Webbregelverket omfattar totalt 148 regler. Myndigheten har av resursskäl valt nio av dessa regler som innan test uppfattades som avvikande. Detta för att få uppfattningen bekräftad eller dementerad.

Regler som ingick i testningen:

- Gränssnittets flexibilitet
Webbplatsen är fullt användbar och läsbar vid förstoring
Gränssnittet fungerar väl i olika skärmbredder
- Navigation
Gränssnittet kan styras valfritt med mus, tangentbord och pekskärm
Tabb-ordningen är logisk
Snabbkommandon bör användas
- Länkars funktion och beskrivning
Länkar är konstruerade så att de framträder oberoende av hur användaren ställt in sin webbläsare
- Använder olika format till det de är tänkta att användas
Text presenteras som text, inte som bilder av text
- Beskrivningar av bilder
Likvärdiga textbeskrivningar finns för alla meningsbärande grafiska element på webbplatsen

¹³ Utvärderingen genomfördes av en konsult med breda kunskaper om tillgänglighet inom IT.

- Färger och kontraster
Begripligheten är inte beroende av användarens förmåga att uppfatta olika färger.

Resultat

Av 108 tester var 55 stycken (52 procent) godkända. 44 tester var ej godkända, vilket motsvarar 41 procent. Åtta av testerna (sju procent) gick ej att utvärdera. De delar som fick mest kritik var tester som avsåg navigation, beskrivning av bilder och färger och kontraster.

Utvärdering genomförd av deltagare i myndighetens samråd

I samband med myndighetens samråd hösten 2014, tillfrågades representanter från funktionshindersorganisationerna om de hade möjlighet att utvärdera myndighetens webbplatser utifrån tillgänglighetsperspektiv och om funktionsnedsättningen i sig medförde svårigheter med att använda sig av webbplatserna. Utvärderingen, som inte var styrd och endast övergripande, mynnade ut i input från tre representanter från olika organisationer. Det som framkom var att myndighetens webbplatser upplevs som tydliga och relativt lättnavigerade men avsaknaden av talsyntes påtalades som en stor nackdel. Andra brister som uppmärksammades var att funktionen lättläst är mycket begränsad, funktionen anpassa endast är grundläggande, sökfunktionen kan utvecklas och att otextade ljudfiler förekommer.

3.2.5 Lägesbedömning

Myndigheten konstaterar att det inte går att dra några tydliga slutsatser huruvida myndighetens webbplatser upplevs tillgängliga eller ej utifrån den enkät som utbildningsledarna besvarat. Det kan vara svårt att bedöma webbplatserns tillgänglighet om man inte har kunskap om tillgänglighet eller IT. Genom en extern utvärdering har myndigheten fått en bekräftad bild av att mycket återstår att göra på området. Denna bild bekräftas av de representanter från samrådet som testat våra webbplatser. Därmed kan konstateras att det är av vikt att fortsätta arbetet med att göra webbplatserna än mer tillgängliga och användbara. Att myndigheten har ett webbregelverk ger dock goda förutsättningar för fortsatta förbättringar inom området.

Vidare har myndighetens medarbetare fått möjlighet att utveckla sina förmågor att presentera information på ett mer lättillgängligt sätt genom den fortbildning som erbjudits.

Endast 39 procent av utbildningsledarna svarar att de informerar om möjligheten till stöd på sina egna webbplatser. Av de som bedriver tolkutbildningar är motsvarande siffra 62 procent. Här kan myndigheten informera utbildningsanordnarna om vikten av att informera om detta även på sina egna webbplatser.

Planerade insatser

En webbenkät med tillgänglighetsperspektiv är planerad att genomföras under 2015 som ska vara riktad till besökare på de webbsidor som myndigheten administrerar.

Utifrån resultatet av den externa utvärderingen kommer myndigheten att se över vilka åtgärder som kan bli aktuella att vidta utifrån resultaten.

3.3 Utbildningspolitiken

3.3.1 Delmål 3

Studenter inom yrkeshögskolan ska ges förutsättningar att nå utbildningens mål.

Utgångsläge

Myndigheten har sedan 2012 att, vid fördelningen av statsbidrag eller särskilda medel, ta hänsyn till de särskilda behov som studerande med funktionsnedsättning kan ha, enligt 5 kap. 2 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Tidigare reglerades detta i myndighetens regleringsbrev. Myndigheten kan bevilja ett utökad statsbidrag/särskilda medel som kompenserar de kostnader som uppstår i samband med utökade pedagogiska insatser för studerande med funktionsnedsättning. För att detta stöd ska beviljas krävs att utbildningsanordnaren redovisar vilket pedagogiskt stöd som är lämpligt att erbjuda. En förutsättning för att utbildningsanordnaren ska beviljas utökad statsbidrag/särskilda medel är att det finns ett underlag som styrker den studerandes behov av pedagogiskt stöd. Myndighetens definition är liktydlig med den praxis som universitet/högskola tillämpar, vilket är olika former av insatser och åtgärder för att kompensera svårigheter som kan uppkomma i studiesituationen på grund av funktionsnedsättning. Exempel på pedagogiskt stöd kan vara anteckningsstöd, teckenspråkstolk och inläsning av litteratur. Myndigheten beviljar även medel för utökad lärartid.

Myndigheten fick under 2011 in 75 ansökningar om utökad statsbidrag/särskilda medel i form av särskilt pedagogiskt stöd. Handläggningstiden (från inkommen ansökan till beslut) var i genomsnitt sex arbetsdagar. För de ansökningar som krävde komplettering var handläggningstiden 13 arbetsdagar. Utbetalda ersättningar för särskilt pedagogiskt stöd uppgick till 2,9 miljoner kronor under 2011.

Före 2012 fanns ingen samlad dokumentation om hur undervisningen på yrkeshögskoleutbildningarna anpassades till personer med olika förutsättningar att nå utbildningens mål. Ett slumpmässigt urval gjordes i några av de ansökningar som beviljades i ansökningsomgången 2011, med fokus på den anvisning där utbildningsanordnaren uppmanas att beskriva hur de avser att lägga upp och organisera utbildningen för att ge samtliga studerande goda förutsättningarna att nå de beskrivna målen. För de ansökningar som granskades konstaterades att utbildningsanordnarna generellt sett erbjuder olika former av undervisningsmetoder under utbildningens genomförande. Generellt erbjuds också olika möjligheter till kunskapskontroll. Ett fåtal beskriver hur utbildningen kan individanpassas och/eller att utbildningsanordnaren kan erbjuda stödmöjligheter för dem som är i behov av pedagogiskt stöd för att nå utbildningens mål. I de fall det förekommer beskrivs möjlighet till individuell studieplan, möjlighet till anpassade kunskapsprov i form av t.ex. förlängd tentamenstid. En utbildningsanordnare beskriver att utbildningen kan erbjuda stöd till dyslektiker, en annan att tillgång till stödteam bestående av studievägledare, kurator och specialpedagog kan erbjudas.

Förordningsändring

I oktober 2014 ändrades förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Ändringen gjordes i 2 kap. och tydliggör de studerandes rätt till stöd och utbildningsanordnarens skyldighet att erbjuda detsamma. Förordningens lydelse är numera;

3 § För varje utbildning ska det finnas en ansvarig utbildningsanordnare som ansvarar för att utbildningen genomförs enligt lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och enligt denna förordning.

Den ansvariga utbildningsanordnaren ska se till att det finns vägledning om studiealternativ, antagning och tillträde samt yrkesvägledning.

Utbildningsanordnaren ska också se till att de studerande som behöver särskilt pedagogiskt stöd i utbildningen får sådant stöd. Förordning (2014:1098).

Förordningsändringen innebär även att myndigheten kommer att genomföra tillsyn i frågor som rör särskilt pedagogiskt stöd.

3.3.2 Genomförd insats 2014

Myndigheten har i ansökningsformuläret om att få ingå i yrkeshögskolan ställt frågan hur utbildningsanordnaren planerar att stödja studerande i behov av ytterligare pedagogiskt stöd för att nå utbildningens mål.

Resultat

Alla utbildningsanordnare redovisar i ansökans utbildningsplan¹⁴ att de kan erbjuda ytterligare pedagogiskt stöd till de studerande som behöver det. Beskrivningarna skiljer sig åt beroende på hur mycket detaljer de valt att redovisa. Årets beskrivningar skiljer sig obetydligt från förra årets beskrivningar. Det mest förekommande stödet är extra lärar- och/eller handledartid. Detta stöd var även det mest förekommande bland de beviljade utbildningarna 2013 och 2014. Undervisning i studieteknik inkluderas även i detta stöd. Andra vanligt förekommande stödåtgärder är anpassade examinationsformer såsom muntlig istället för skriftlig tentamen, att få göra tentamen enskilt och/eller under en längre tid. De allra flesta utarbetar en individuell studieplan vid utformandet av stödåtgärderna. Många beskriver också att de kan erbjuda specialpedagogiskt stöd, särskilda IT-stöd som talsyntes eller andra program som kan underlätta studierna. Färre utbildningsanordnare anger i år att de kommer att ansöka hos myndigheten om särskilt pedagogiskt stöd om insatserna innebär en ökad kostnad. Nedan följer tre exempel på beskrivningar av vilket pedagogiskt stöd som erbjuds.

Utbildningen börjar med enskilda utvecklingssamtal med var och en av studeranden då det kartläggs om speciella behov finns. Ansvariga instruktörer får informationen, då planeras arbetsgången med de berörda som har särskilda behov. Vid behov utbildas personalen om t.ex. ADHD. Det dagliga utbildningsarbetet omfattar genomgångar i klassrummet och på övningsfältet. Dokumentation från genomgångarna finns digitalt tillgänglig för samtliga studeranden. Under utbildningen finns det "repetitionstillfällen" då det erbjuds möjlighet att klara av underkända moment och prov. Möjlighet till stödundervisning finns under hela utbildningen.

En annan utbildningsanordnare beskriver stödåtgärder på följande sätt;

Vi kan ge ytterligare pedagogiskt stöd på flera nivåer, vilket till exempel kan innefatta extra hjälp av anpassade handledare och utbildningsinsatser. Detta stöd börjar med en behovsanalys och en individuell handlingsplan skapas, där omfattningen av stöd framgår. Det bygger på ett ömsesidigt samförstånd med den studerande. Efter genomförd insats sker uppföljning och utvärdering. Exempel på utbildningsinsatser vid ytterligare pedagogiskt stöd kan vara: - anpassad examination (alternativ form, muntlig, uppläst, förlängd tentamenstid etc.) - anteckningsstöd - datorstöd - extra handledning/vägledning - ökad lärartid - språkstöd (rådgivning kring skrivande av rapporter). Utbildningsledaren informerar redan vid antagningen om möjligheten till pedagogiskt stöd samt att information finns i faktablad och på webbplatsen.

¹⁴ Anvisningen var formulerad på följande sätt: Beskriv hur ni arbetar för att stödja studerande i behov av ytterligare pedagogiskt stöd för att nå de beskrivna utbildningsmålen (max 1000 tecken).

Ytterligare en beskrivning av stödåtgärder;

Utbildningsledare som även undervisar och följer klassen nära, kan tidigt upptäcka de som behöver ytterligare pedagogiskt stöd. Detta diskuteras i lärargruppen och med rektor. Vid terminstart får de studerande uppges kontaktuppgifter till anhöriga samt om de har andra upplysningar skolan/utbildningsledaren bör känna till. Studerande har möjlighet till extra handledning och genom diskussion med lärare kan material förmedlas som underlättar studierna. Tentamen och prov kan genomföras på alternativa sätt som passar den studerande. Det finns möjligheter att sitta enskilt, samt studera i lugn och ro.

Under året har en genomlysning genomförts av den information som finns tillgänglig på myndighetens webbsidor för presumtiva sökande till yrkeshögskoleutbildningar. I den informationen har det nu tydliggjorts hur de som är intresserade av att ta del av utbildningsanordnarens beskrivningar av pedagogiskt stöd gör för att ta del av denna information.

3.3.3 Genomförd insats 2014

Myndighetens mål för handläggningen av ansökningar om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd är att dessa ska hanteras skyndsamt. Målet är att den genomsnittliga handläggningstiden ska uppgå till maximalt tio arbetsdagar efter komplett inskickad ansökan.

Resultat

Under 2014 inkom totalt 228 ansökningar om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd vilket är en ökning med 28 procent sedan föregående år. Den totala handläggningstiden uppgick i genomsnitt till fem arbetsdagar, att jämföra med 2013 då den totala handläggningstiden var fyra arbetsdagar. För de ansökningar som krävde komplettering var den totala handläggningstiden i genomsnitt tio arbetsdagar, att jämföra med sex arbetsdagar 2013. Den totala ersättningen för särskilt pedagogiskt stöd uppgick till 7,9 miljoner kronor under 2014¹⁵.

Tabell 2 | Antal ansökningar om utökad statsbidrag för särskilt pedagogiskt stöd, genomsnittlig handläggningstid per ansökan och totalt utbetalt statsbidrag för särskilt pedagogiskt stöd

År	Antal	Handläggningstid	Kostnad
2011	75	6 dagar	2,9 miljoner SEK
2012	157	7 dagar	6,8 miljoner SEK
2013	164	4 dagar	9,2 miljoner SEK
2014	228	5 dagar	7,9 miljoner SEK

3.3.4 Genomförd insats 2014

Under 2012 fick myndigheten ett regeringsuppdrag att förbereda och genomföra ett projekt med syfte att förbättra tillgängligheten till yrkeshögskoleutbildningar för personer med funktionsnedsättning¹⁶. Fem utbildningar fick ingå i ett pilotprojekt med fokus på tillgänglighet. I korthet innebär det att dessa utbildningar erbjuder specifika pedagogiska

¹⁵ Trots att antalet ansökningar ökat har mindre medel betalats ut under 2014. Det beror på att olika typer av stöd genererar varierande kostnader. Till exempel var ansökningar om medel till teckenspråkstolk färre under 2014.

¹⁶ Projektet har sin utgångspunkt i de förslag som beskrevs i rapporten "Förslag på hur yrkeshögskoleutbildningar kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning", YH 2011/783.

och fysiska anpassningar, både i den skolförlagda och arbetsplatsförlagda undervisningen. Den undervisande personalen får riktad kompetensutveckling och utbildningsanordnaren har en strategi för hur behörighetsprövningen och urvalet till utbildningen ska genomföras för att inkludera sökande ur en bred målgrupp. Utbildningsanordnaren ska även specifikt marknadsföra utbildningen mot målgruppen. Sammantaget innebär det att dessa utbildningar erbjuder ett större utbud av pedagogiskt stöd för de studerande.

Myndigheten har erbjudit stöd till utbildningsanordnarna i marknadsföringen av utbildningarna och gjort utskick, bland annat till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, alla gymnasiesärskolor, studie- och yrkesvägledare på gymnasieskolor och funktionshindersorganisationer. Myndigheten har även utformat ett informationsblad som delats ut på utbildningsmässor och i andra sammanhang där myndigheten deltagit. På myndighetens webbsida är dessa utbildningar särskilt synliggjorda.

Resultat

De fem yrkeshögskoleutbildningar¹⁷ som ingår i pilotprojektet "yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd" bedrevs löpande under 2014. Tolv procent av de som antogs till den andra omgången hade en konstaterad funktionsnedsättning, att jämföra med första omgången där 16 procent av de studerande hade en funktionsnedsättning. Eftersom färre studerande med funktionsnedsättning antogs till omgång två har myndigheten frågat utbildningsanordnarna hur informationsinsatserna kan stärkas för att nå fler i målgruppen. Dessutom har myndigheten frågat om utbildningsanordnarna bedömer att val av särskilda förkunskaper och urvalsmetod kan påverka utfallet. Svaren redovisas nedan.

Marknadsföring och riktad information

Utöver traditionell marknadsföring i form av annonsering i media och deltagande i mässor, har riktade informationsinsatser gjorts till t.ex. gymnasiesärskolor och funktionshindersorganisationer. Utbildningsanordnarna har dessutom genomfört egna "öppet hus" speciellt riktade till sökande med funktionsnedsättningar och erbjudit individuella samtal med specialpedagog. Man ser möjlighet att utveckla marknadsföringen och spridningen av information till fler medier och arenor. Ett förslag är att med myndighetens hjälp sprida goda exempel från studerande och redan examinerade studerande och de ser även arbetslivet som en aktör inom detta område.

Urval och antagning

När det gäller urvalsmetoder och antagning av studerande ser utbildningsanordnarna att betyg och särskilda prov kan utgöra ett hinder för personer med funktionsnedsättningar. Betyg kan vara ett hinder på grund av att det kan utesluta sökande som inte har en gymnasieexamen eller motsvarande. Ett särskilt prov behöver utformas och anpassas för att formen ska passa många. Ett särskilt prov i mer traditionellt utförande kan hindra studerande med funktionsnedsättning att prestera utifrån sin förmåga. Några utbildningsanordnare har utvecklat behörighetsmodeller som utgår från reell kunskap istället för betyg, andra arbetar med att ta fram sådana. Detta för att personer med funktionsnedsättningar ska ges möjlighet att på ett rättvist sätt konkurrera om platserna.

Ekonomisk redovisning för 2014

Under 2014 har utbetalt statsbidrag till pilotprojektet uppgått till 11 484 tkr. Det innebär att pilotprojektets kostnader hittills har uppgått till 34 065 tkr.

¹⁷ Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik- Bollnäs kommun/högskoleenheten, Trädgårdsmästare med specialisering hälsa, kultur och miljö- Folkuniversitetet-kursverksamheten vid Göteborgs universitet, Mölndal, Löne- och ekonomiadministratör- Yrkeshögskolan i Mölnlycke, Elprojekteringsingenjör- Helsingborgs kommun/Yrkeshögskolan Helsingborg, Systemutvecklare med specialisering i agila metoder- Lernia utbildning AB, Stockholm

Fortsatt satsning på yrkehögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd

Utöver de utbildningar som ingår i pilotprojektet beslutade myndigheten att fortsätta och utöka projektet yrkehögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd. I 2013 års ansökningsomgång för yrkehögskolan beviljades därför åtta utbildningar som startade den första utbildningsomgången under hösten 2014¹⁸. Fyra av de beviljade utbildningarna deltog även i pilotprojektet och kunde alltså fortsätta att bedrivas.

För att stötta de utbildningsanordnare som ingår i projektet inbjöds de till en informationsträff under våren 2014, där myndigheten berättade om projektet och det gavs tillfälle för frågor och erfarenhetsutbyte. Myndigheten har under november 2014 skickat ut en enkät¹⁹ till dessa utbildningsanordnare med frågor om de specifika delar som utmärker en yrkehögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd. Nedan redovisas svaren.

Studerade med funktionsnedsättning

Av de som antogs till den första starten av utbildningarna hade 22 procent av de studerande en funktionsnedsättning.

Specifika informationsinsatser

De informationsinsatser som utbildningsanordnarna har genomfört för att få sökande till utbildningarna är bland annat följande; annonsering i de lokala tidningarna och i YrkehögskoleGuiden. Fler har även haft uppsökande verksamhet på andra skolor. Kontakt har tagits med tänkbara studerande via mejl och telefon. Tidigare studerande har berättat om utbildningen för andra. Fler utbildningsanordnare har deltagit aktivt inom flera utbildningsportaler på internet och genomfört riktade informationsinsatser mot folkhögskolor och arbetsförmedlingar i regionen, genom att boka in personliga besök och få komma ut och presentera utbildningen och dess inriktning.

Utbildningsanordnarna har också använt sig av sociala medier som facebook, twitter och bloggar. Man har även gjort specifika utskick till funktionshindersorganisationer. Utbildningarna har även marknadsförts på respektive utbildningsanordnares egen webbplats.

Generella och specifika pedagogiska anpassningar samt fysiska anpassningar

Det extra statsbidrag som dessa utbildningar får används av utbildningsanordnarna bland annat till följande (en del insatser redovisas av flera utbildningsanordnare); extra pedagoger/inkluderingspedagoger, extra lektionstillfällen och lärarinsatser. Resurserna har också använts till fler lektionstimmar, mer handledning och ökat tydliggörande av ämnet. Flera utbildningsanordnare har stärkt stödet till de som arbetar med de studerande på LIA-kurserna och till de studerande under LIA. Utbildningsanordnare uttrycker även att det gör det möjligt att arbeta i en mindre grupp av studerande och ge särskilt stöd till de studerande som behöver det.

En utbildningsanordnare beskriver att en del av de extra medlen används till kvalitetssäkring, att garantera att utbildningen fungerar för studerande med funktionsnedsättning, extra marknadsföring utöver de ordinarie kanalerna, stöd i antagningsprocessen och kompetensutveckling för den undervisande personalen. På en utbildning får även alla studerande en utbildning i bemötande. Andra saker som

¹⁸ De utbildningarna som beviljades var; Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, projekt och inkludering - Bollnäs kommun/högskoleenheten, Lönespecialist- Yrkehögskolan i Mölnlycke, Elingenjör - Helsingborgs kommun/Yrkehögskolan Helsingborg, Systemutvecklare med specialisering i agila metoder - Lernia utbildning AB, Stockholm, Spelprogrammerare - Hermods AB, Malmö, Hantverksakademien - modern lärlingsutbildning inriktning specialisering konditor/ pralinör - Hantverksakademien i Sverige AB, Stockholm, Driftledare lantbruk - Landstinget i Jönköpings län, Reftele, Grafisk formgivare/informationsproducent - Learning Partner Sverige AB- Nyköping.

¹⁹ Enkäten skickades till de åtta utbildningar som bedrivs. Samtliga svarade.

redovisades var att statsbidraget används till skärmar eller hörlurar för de som behöver avskildhet och till kostnader för specialpedagogiska insatser.

Specifik kompetensutveckling

Bland de kompetensinsatser som genomförts eller är planerade att genomföras under första delen av 2015 nämndes bland annat; deltagande på öppna föreläsningar på högskola, kompetensutveckling och föreläsning av specialpedagog för den undervisande personalen nämndes av flera. En utbildningsanordnare planerar en onlineutbildning i 7 moduler á 45 minuter och utbildningen genomförs både enskilt och i grupp. Utbildningen är en grundutbildning om olika funktionsnedsättningar, förhållningssätt och bemötande samt hur man kan stödja personer med olika typer av funktionsnedsättningar. En annan utbildningsanordnare har genomfört föreläsningar om specifika funktionsnedsättningar och kommer att fortsätta med fortbildning i hur man kan hjälpa studerande med funktionsnedsättningar. Flera redovisade att man deltagit på Myndigheten för yrkeshögskolans seminarium om tillgänglighet. Ytterligare en annan menar att man aktivt arbetar med att diskutera problemlösning och pedagogiska lösningar som pictogram för att förtydliga begrepp som kunskap, uttryck som "att misslyckas är det bästa sättet att lära sig" samt hur man utformar en enkät så att frågorna blir enklare att svara på för någon som inte klarar av abstrakta formuleringar där man ska gradera sin åsikt om något.

3.3.5 Lägesbedömning

I de ansökningar som beviljades i ansökningsomgången för yrkeshögskolan 2014 finns beskrivet hur utbildningsanordnaren avser stödja studerande i behov av pedagogiskt stöd. De studerande kan finna dessa beskrivningar i respektive utbildningsplan för varje utbildning, vilket kan underlätta för studerande som behöver stöd – dels innan utbildningen för att tydliggöra för de sökande vilket stöd de kan förväntas att erbjudas under utbildningen men också under utbildningen – för att kunna hänvisa till om man upplever att man inte erbjuds det stöd som utlovats. Utifrån dessa beskrivningar bedömer myndigheten att det i hög utsträckning finns förutsättningar för studerande i behov av ytterligare pedagogiskt stöd att nå utbildningens mål.

Avseende särskilt pedagogiskt stöd har antalet ansökningar ökat det senaste året. Trots det har myndighetens mål med korta handläggningstider bibehållits vilket gör att det pedagogiska stödet kommer de studerande tillgodo så tidigt som möjligt efter det att ansökan skickats in till myndigheten.

De utbildningar som ingår i pilotprojektet "yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd" har bedrivit sin andra och sista utbildningsomgång. Myndighetens bedömning är att de studerande sannolikt ges goda förutsättningar att nå utbildningens mål. Myndigheten kommer att följa upp pilotprojektet under hösten 2015 då utbildningarna avslutats.

De utbildningar som ingår i det förlängda projektet startade sin första omgång under hösten 2014. I den första omgången hade 22 procent av de antagna studerande en funktionsnedsättning, vilket är positivt utifrån utbildningarnas syfte. Dessutom bedömer myndigheten att de utbildningsanordnare som fortsatt bedriver yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd har fått igång ett väl fungerande arbete, både vad gäller pedagogiska insatser, kompetensutveckling till undervisande personal och hur man arbetar med att marknadsföra utbildningarna.

3.3.6 Delmål 4

Tydliggöra kunskapen inom och utom myndigheten om vilka förutsättningar de studerande ges för att nå utbildningens mål på yrkeshögskoleutbildningar.

Utgångsläge

Myndigheten har inte haft någon samlad kunskap över vilket stöd och förutsättningar de studerande får för att nå utbildningens mål. Utgångsläget utgår från myndighetens enkät till utbildningsanordnarna 2014, där 28 procent av utbildningsanordnarna svarade att de ansökt om särskilt pedagogiskt stöd medan 65 procent av dem gett stöd utan att ansöka om utökad statsbidrag för insatserna.

Genom att undersöka hur de studerande upplever att stöd ges på yrkeshögskoleutbildningar och vilka förutsättningar de får för att nå utbildningens mål ökar myndigheten sin kunskap och kan i högre omfattning främja utvecklingen av kvaliteten i utbildningarna, enligt vad som står i förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan²⁰.

3.3.7 Genomförd insats 2014

Myndigheten har i den enkät som skickades ut till utbildningsledarna frågat i vilken utsträckning de har utnyttjat möjligheten att ansöka om särskilt pedagogiskt stöd och i de fall de inte sökt om stöd, om de ändå har gett de studerande pedagogiskt stöd i sina studier.

Resultat

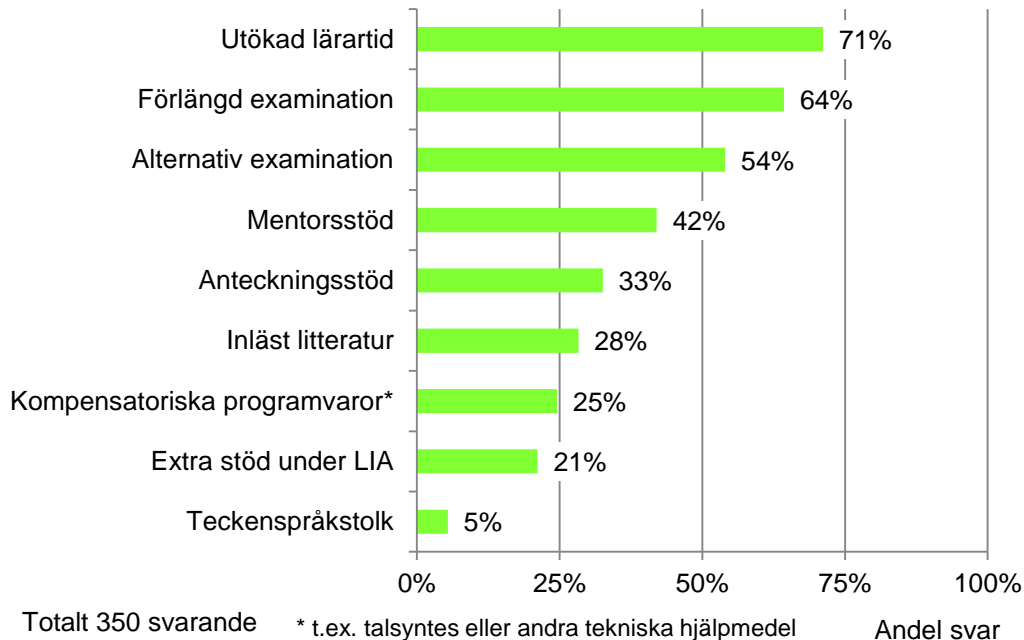
I enkäten 2015 ställdes frågan om de utbildningsledare som kände till möjligheten att ansöka om särskilt pedagogiskt stöd också utnyttjat möjligheten. Av de som kände till möjligheten hade 42 procent ansökt om stöd, vilket är en ökning från 28 procent 2014. Av de som kände till möjligheten men som inte ansökt om stöd hade 74 procent ändå gett de studerande möjlighet till särskilt pedagogiskt stöd, att jämföra med 65 procent föregående år.

I enkäten 2015 ställdes frågan vilka av följande pedagogiska insatser som är de mest förekommande på utbildningen. Det var möjligt att ange flera svarsalternativ.

²⁰ Enligt 3 § i denna förordning ska myndigheten främja utvecklingen av utbildningarna inom yrkeshögskolan och utbildningarnas kvalitet.

Diagram 11 | Vilka av följande pedagogiska insatser är mest förekommande på utbildningen?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

3.3.8 Genomförd insats 2014

För att myndigheten ska få ökad kunskap om vilka förutsättningar de studerande får för att nå utbildningens mål inom yrkeshögskolan har myndigheten under 2014 genomfört en granskning av dessa förutsättningar. Granskningen genomfördes i form av en webbaserad enkät som skickades ut till ett slumpmässigt urval av studerande på pågående yrkeshögskoleutbildningar under december månad 2014²¹. Frågorna som ställdes har stämts av med deltagarna i myndighetens samråd samt med myndighetens kontaktperson på Myndigheten för delaktighet.

Resultat

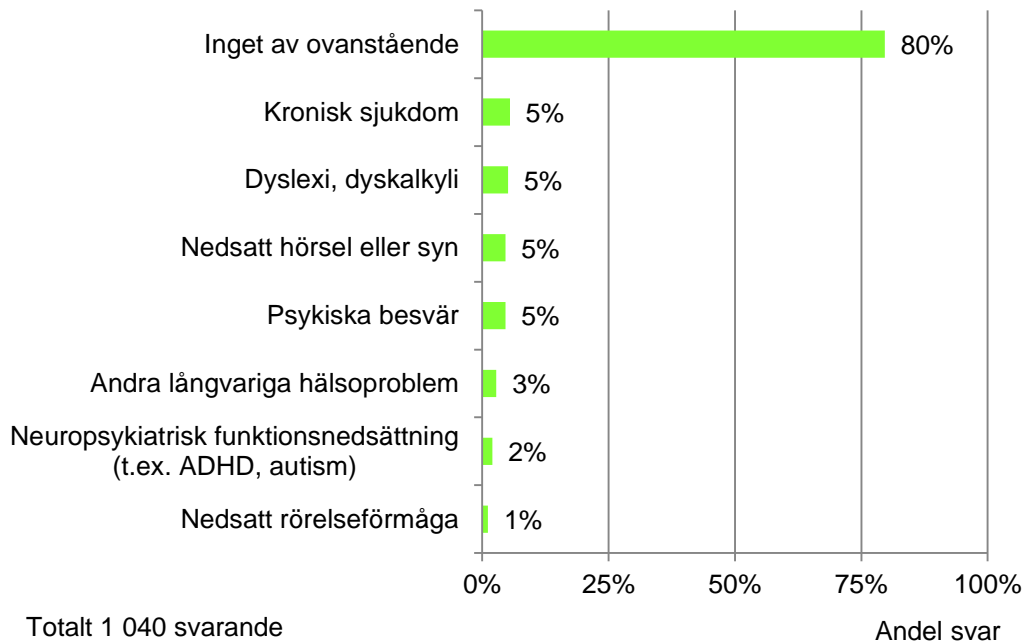
Nedan redovisas några av resultaten från studerandeenkäten.

På frågan om de studerande har någon funktionsnedsättning och i så fall vilken, svarade ungefär 20 procent att de hade någon form av funktionsnedsättning²². Flera av svaren i enkäten utgår därmed från dessa svaranden. De studerande som svarade på enkäten hade någon/några av följande funktionsnedsättningar (det var möjligt att ange flera svarsalternativ);

²¹ Enkäten skickades ut till 2 210 studerande. Svarefrekvensen var 48 procent. Av de svarande var 61 procent kvinnor och 39 procent män. Antal svarande kan variera mellan de olika frågorna då alla frågor inte var obligatoriska.

²² Enligt Statistiska Centralbyråns rapport "Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2013" (2014:1) uppgår ungefär 16 procent av befolkningen mellan 16-64 år att de har någon form av funktionsnedsättning.

Diagram 12 | Ange om du har en eller flera funktionsnedsättning/ar eller sjukdom/ar
Enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar 2014

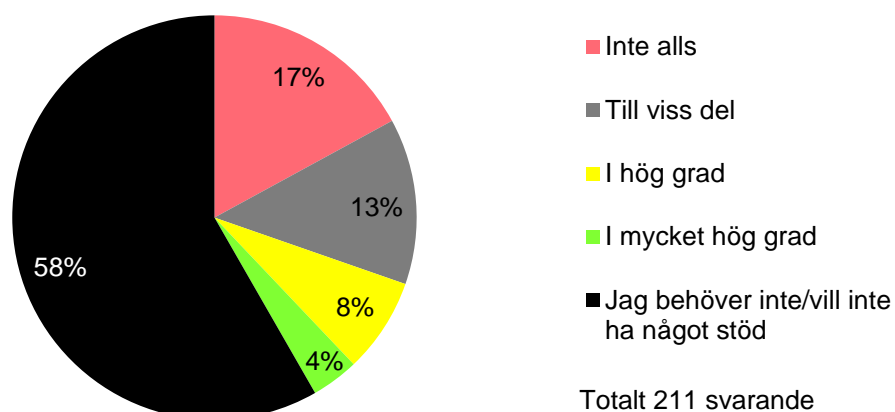

På frågan om funktionsnedsättningen påverkar studierna, svarade 38 procent att det inte alls påverkade studierna, 47 procent att det påverkade studierna till viss del. Elva procent ansåg att det påverkade studierna i hög grad och fyra procent i mycket hög grad.

Vidare ställdes frågan om de studerande upplevde att de fick stöd i sina studier.

Diagram 13 | Totalt sett, i vilken grad får du stöd i dina studier avseende dina funktionsnedsättningar eller dina sjukdomar?

Enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar 2014

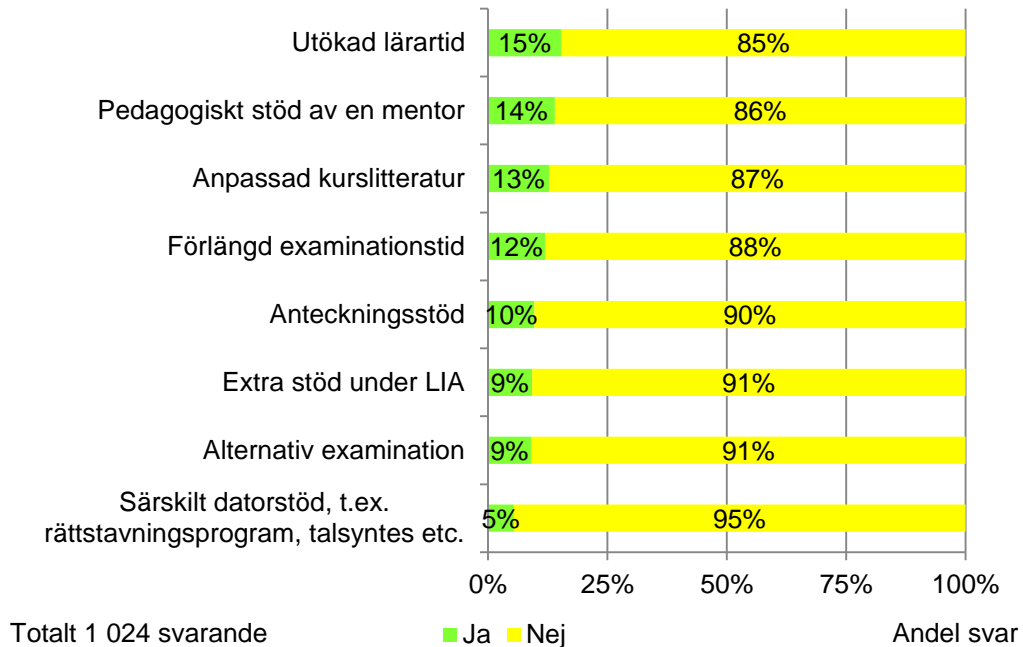

En annan fråga som ställdes till alla respondenter var om de hade fått information om vad särskilt pedagogiskt stöd är, vilket enbart 19 procent svarade att de hade fått.

På frågan om vilket stöd de studerande fått i sina studier, redovisades följande;

Diagram 14 | Får du/har du fått något av följande stöd i dina studier?

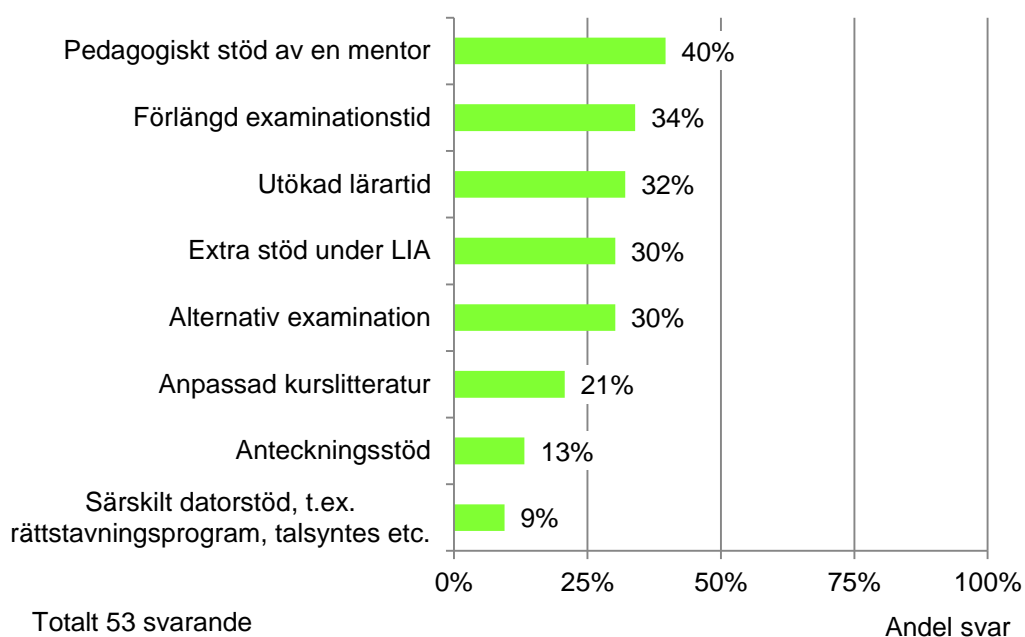
Enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar 2014

Vidare ställdes frågan om de studerande bedömde att de behövde stöd för att kunna avsluta sina studier, vilket åtta procent av de svarande bedömde som nödvändigt. Vilka typer av stöd som de ansåg att de behövde tydliggörs på följande bild (det var möjligt att ange flera svarsalternativ);

Diagram 15 | Vilket av dessa stöd?

Enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar 2014

Lokalernas beskaffenhet

Av de svarande ansåg 77 procent att lokalerna var ändamålsenliga för utbildningen. Dock svarade 16 procent att de inte kunde använda sig av alla lokaler. De som svarat att lokalerna inte var ändamålsenliga angav att lokalerna var trånga och fel utformade för att fungera som klassrum. Dålig ventilation och avsaknad av grupprum och teknisk utrustning var också vanligt förekommande anledningar.

Den främsta orsaken som redovisades av de som svarat att de inte kunde använda sig av alla lokaler, var att salar var upptagna av andra, låsta eller svåra att boka.

3.3.9 Lägesbedömning

Det kan konstateras att utbildningsanordnarna blivit bättre på att utnyttja möjligheten att ansöka om särskilt pedagogiskt stöd. Det kan även konstateras att fler anger att de erbjuder stöd till studerande utan att ansöka om medel för insatserna. Det tolkar myndigheten som att kunskapen har ökat hos utbildningsanordnarna, och att stödet kommer fler studerande till gagn och bör öka deras förutsättningar att nå utbildningens mål. Dessutom bör ändringen i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan, som nu är tydligare med utbildningsanordnarnas skyldighet att ge stöd, innebära att de studerande som behöver stöd också får det.

Det framkom i den studerandeenkät som genomfördes i december 2014 att de vanligaste stöd som de studerande anger att de behöver är pedagogiskt stöd av en mentor, utökad lärartid och alternativ examination. Av de studerande som upplever att de behöver stöd svarar 17 procent att de inte erbjuds det. Bedömningen av dessa resultat är att myndigheten bör fortsätta att informera om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd, särskilt nu när förordningen blivit tydligare om de studerandes rätt till stöd i de fall de har behov av det. I och med förordningsändringen kan myndigheten även utföra tillsyn på området vilket också bör leda till att andelen studerande som inte erbjuds stöd minskar i omfattning.

Lokalernas beskaffenhet bedöms i hög grad vara tillgängliga, även om 16 procent av de studerande svarade att lokalerna inte var ändamålsenliga för utbildningen. De främsta anledningarna var att de inte kunde använda sig av alla lokaler då de var upptagna eller låsta, trånga eller fel utformade för att fungera som klassrum. Myndigheten bedömer att dessa svar i första hand inte har att göra med faktisk tillgänglighet. Dock bör myndigheten fortsätta att informera om utbildningsanordnarnas skyldighet att bedriva undervisningen i lokaler som är anpassade för ändamålet.

3.3.10 Delmål 5

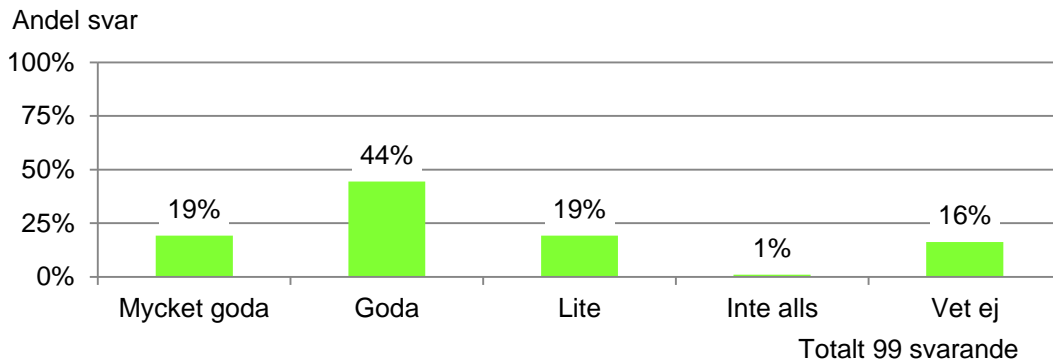
För undervisande personal och utbildningsledare inom yrkeshögskolan ska kunskaperna öka om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter de studerandes behov.

Utgångsläge

Under 2012 skickades en enkät ut till utbildningsledare på yrkeshögskoleutbildningar som inkluderade en fråga om den undervisande personalens kunskaper om olika typer av funktionsnedsättning. Av de svarande ansåg 63 procent att kunskaperna var mycket goda eller goda hos den undervisande personalen. 20 procent svarade att den undervisande personalen hade mycket lite kunskaper eller inga kunskaper alls. 16 procent av utbildningsledarna svarade att de inte visste vilka kunskaper deras undervisande personal hade om olika typer av funktionsnedsättningar.

Diagram 16 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om olika typer av funktionsnedsättningar (t ex dyslexi, ADHD/ADD, Aspergers syndrom, syn- och/eller hörselnedsättning, fysisk funktionsnedsättning)?

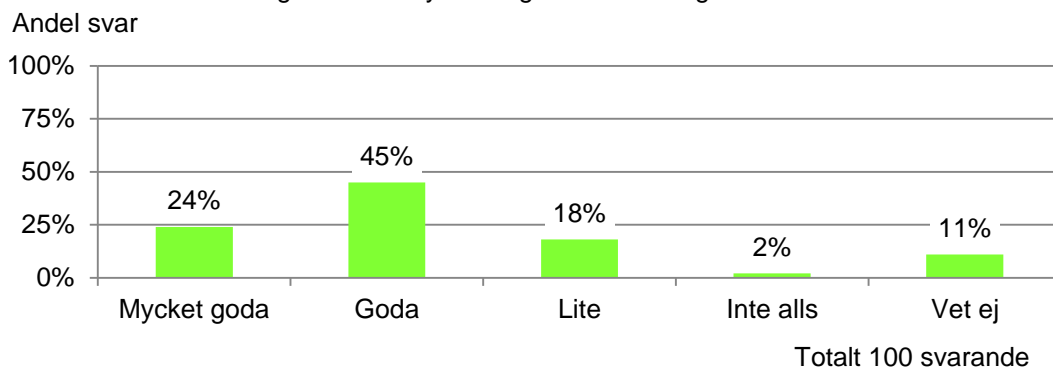
Enkät 2012 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

På frågan hur den undervisande personalen har kunskaper i hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål svarade 69 procent att de hade mycket goda eller goda kunskaper. 20 procent ansåg att den undervisande personalen hade lite kunskaper eller inga kunskaper alls. Det var elva procent av de svarande som inte visste om deras personal hade kunskaper i hur undervisningen kan varieras för att bemöta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål.

Diagram 17 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål?

Enkät 2012 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Ny funktion inom myndigheten

Under 2014 har myndigheten inrättat en ny funktion som benämns anordnarstöd. Denna funktion har till uppgift att utveckla och samordna myndighetens arbete med att främja utvecklingen av de utbildningar som Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för samt främja kvaliteten i dessa utbildningar. Det inkluderar bland annat att ta fram och ansvara för en plan över vilka seminarier/utbildningsdagar myndigheten bör erbjuda för utbildningsanordnare och ledningsgrupper och att utarbeta underlag och sammanställa information som stöd för myndighetens insatser till utbildningsanordnare. En annan uppgift är att utveckla stödmaterial som bland annat lyfter fram "goda exempel" och identifiera utbildningsbehov hos utbildningsanordnare med fokus på utbildningsledare, handledare och ledningsgruppsledamöter. Anordnarstödet bör kunna bidra till att myndigheten ytterligare kan möta behovet av mer kunskap även inom de områden som den här rapporten avser.

3.3.11 Genomförd insats 2014

Myndigheten ställde samma frågor i enkäten i januari 2015. Nedan redovisas resultatet av enkäten.

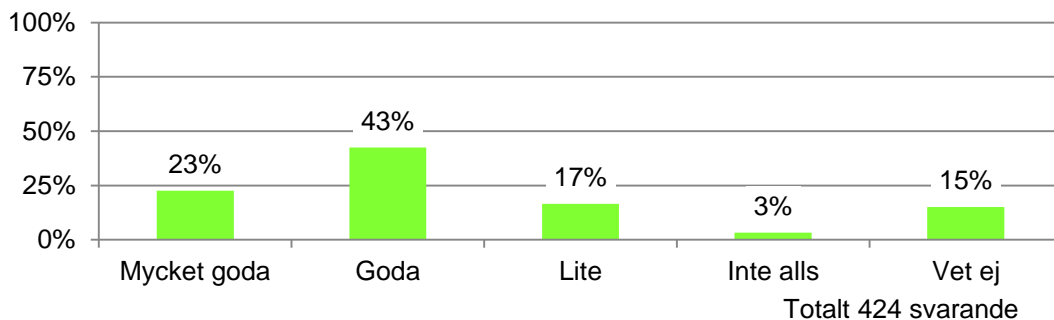
Resultat

På frågan om den undervisande personalens kunskaper om olika typer av funktionsnedsättning ansåg 66 procent att kunskaperna var goda eller mycket goda hos den undervisande personalen. 15 procent svarade att de inte visste vilken kunskap den undervisande personalen hade²³.

Diagram 18 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om olika typer av funktionsnedsättningar (t ex dyslexi, ADHD/ADD, Aspergers syndrom, syn- och/eller hörselnedsättning, fysisk funktionsnedsättning)?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

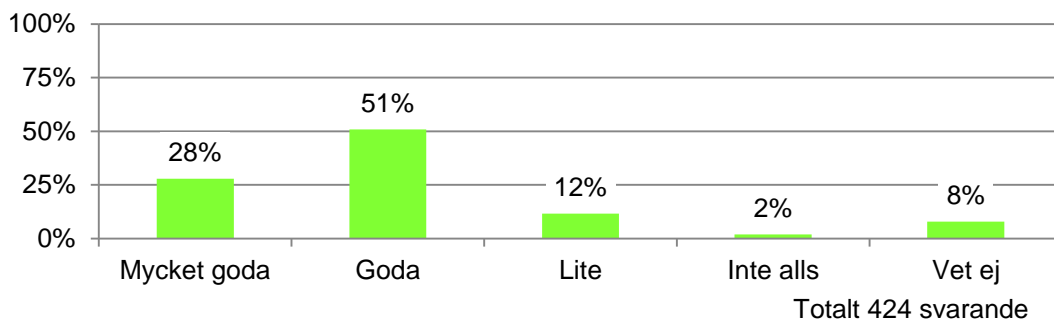

På frågan om den undervisande personalen har kunskaper om hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål svarade 79 procent att de hade mycket goda eller goda kunskaper om detta. Det var åtta procent som inte visste om deras personal hade kunskaper om hur undervisningen kan anpassas för att möta särskilda behov av anpassade studier²⁴.

Diagram 19 | Har den undervisande personalen på utbildningen kunskaper om hur undervisningen kan varieras för att möta särskilda behov av anpassade studier för att nå utbildningens mål?

Enkät 2015 till utbildningsledare för yrkeshögskoleutbildningar

Andel svar

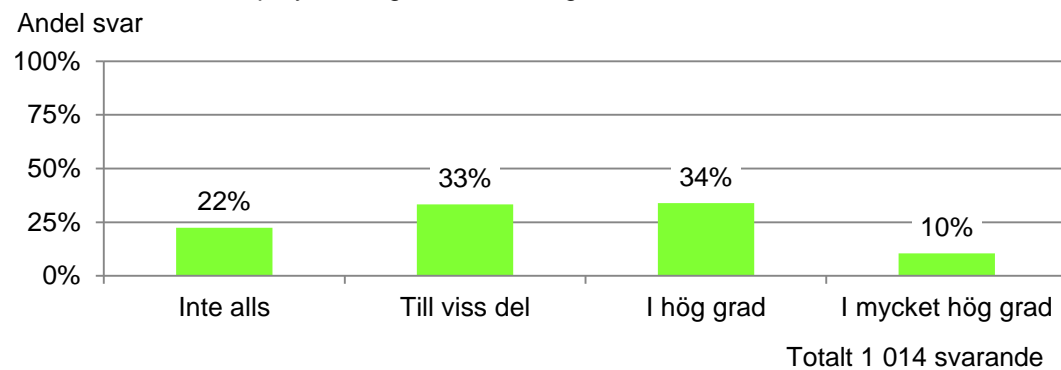
²³ Motsvarande siffror från 2014 års enkät var 19 procent (mycket goda kunskaper) och 49 procent (goda kunskaper). 20 procent av utbildningsanordnarna angav svarsalternativet "vet ej".

²⁴ Motsvarande siffror från 2014 års enkät var 25 procent (mycket goda kunskaper) och 53 procent (goda kunskaper). Tolv procent av utbildningsanordnarna angav svarsalternativet "vet ej".

I studerandeenkäten ställdes även frågan huruvida de studerande ansåg att den undervisande personalen anpassade undervisningen utifrån behovet hos de studerande;

Diagram 20 | I hur stor utsträckning anser du att undervisande personal anpassar undervisningen utifrån dina behov?

Enkät till studerande på yrkeshögskoleutbildningar 2014

Myndigheten frågade även om kompetensutveckling för den undervisande personalen hade genomförts under 2014²⁵. 69 procent²⁶ hade genomfört kompetensutveckling i någon form och utav dessa hade 35 procent haft kompetensutveckling inom området funktionsnedsättningar eller pedagogiska/didaktiska metoder, att jämföra med 42 procent föregående år.

3.3.12 Genomförd insats 2014

I de utbildningar som bedrivs som yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd ska utbildningsanordnaren garantera att specifik kompetensutveckling ges till undervisande personal för att de på bästa sätt ska kunna bemöta och stödja personer med funktionsnedsättningar.

Resultat

Den specifika kompetensutveckling som har genomförts i pilotprojektet redovisas i avsnittet specifika informationsinsatser under delmål 3.

3.3.13 Genomförd insats 2014

Myndigheten ska under perioden 2013-2015 anordna ett seminarie tillfälle per år som riktar sig till undervisande personal och utbildningsledare på yrkeshögskoleutbildningar.

Resultat

Seminarier som anordnades 2014 handlade om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar - förståelse, förhållningssätt och pedagogiska strategier. Föreläsare var rådgivare från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Dessutom handlade seminariet om vilket stöd som finns för studenter med funktionsnedsättning inom högskolan - erfarenheter och lärdomar. Föreläsare var en samordnare för studenter med funktionsnedsättning på Södertörns högskola. Vid seminariet deltog ett 60-tal utbildningsledare och undervisande personal på yrkeshögskoleutbildningar, vilket var ett tjugotal fler än föregående år. Efter seminariet delades en enkät ut med följande frågor;

1. Bedömer du att seminariets innehåll gav dig ökade kunskaper kring undervisningsformer, examination och information ur ett tillgänglighetsperspektiv?

²⁵ Utbildningsanordnaren ska enligt 13 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan se till att kompetensutveckling anordnas för de personer som anlitas för undervisning eller handledning.

²⁶ Motsvarande siffra redovisades även för 2013.

2. Bedömer du att du kommer kunna använda dessa kunskaper i mötet med studerande inom yrkeshögskolan?

Flertalet av deltagarna bedömde att deras kunskaper ökade och att de kommer att kunna använda de nyvunna kunskaperna i det dagliga arbetet.

3.3.14 Lägesbedömning

Myndigheten bedömer att den specifika kompetensutvecklingen som har genomförts inom pilotprojektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd bör medföra att kunskapen om funktionsnedsättningar ytterligare ökar hos den undervisande personalen på dessa utbildningar.

För den undervisande personalen på yrkeshögskoleutbildningar har kunskapen om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan varieras ytterligare ökat. Särskilt förefaller kunskapen om hur undervisningen kan varieras ha ökat. Av de studerande svarade 77 procent att undervisningen varieras, medan 22 procent svarade att den inte alls gör det. Detta gör att området även fortsättningsvis bör prioriteras framöver.

Myndigheten bedömer även att seminarietillfället gav den undervisande personalen ökade kunskaper och att myndighetens seminarium är ett viktigt medel för att påvisa betydelsen av att sådan kompetensutveckling erbjuds den undervisande personalen.

3.3.15 Delmål 6

För studerande, undervisande personal och utbildningsledare ska kunskaperna öka om att utbildningsanordnare kan ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd för att kompensera de kostnader som kan uppstå för studerande i behov av särskilt pedagogiskt stöd.

Utgångsläge

Enligt den enkät som skickades ut under 2012 kände 80 procent av de responderande till möjligheten att ansöka om särskilt pedagogiskt stöd, medan 20 procent inte visste om att möjligheten fanns. Av de som kände till möjligheten att ansöka hade 29 procent utnyttjat den. Det visade sig att 54 procent hade informerat de studerande på utbildningarna om särskilt pedagogiskt stöd medan 46 procent inte hade gett information till de studerande.

För de som inte kände till möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag/särskilda medel i form av särskilt pedagogiskt stöd hade 55 procent av dem gett de studerande möjlighet till särskilt pedagogiskt stöd ändå, utan att ansöka om ersättning för detta.

Under 2012 frågade myndigheten i de 246 inledande tillsyner som genomfördes om utbildningsanordnarna hade informerat de studerande om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd. Av dessa hade 59 procent informerat de studerande om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd. Hösten 2013 hade denna siffra ökat till 86 procent. Inför årets rapport har denna fråga inte ställts.

3.3.16 Genomförd insats 2014

Myndigheten informerar i olika sammanhang om möjligheten för utbildningsanordnare att ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd för att öka kunskapen hos utbildningsanordnarna om denna möjlighet. Därutöver har myndigheten utarbetat två nya informationsblad om särskilt pedagogiskt stöd, varav ett riktat till utbildningsanordnare och ett till studerande. Myndigheten har gjort utskick av dessa till alla utbildningar inför höststarten 2014 för att informera utbildningsledare och påminna om vikten av information till de studerande. Informationsbladen finns också att ta del av på myndighetens webbplats. Dessutom har myndigheten i en av de årliga enkäterna infogat en fråga huruvida utbildningsledarna känner till möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd. Svaren utgör underlag om kunskapen

ökar med hjälp av de informationsinsatser som planeras. Dessutom frågar myndigheten årligen om information har getts till de studerande på utbildningen om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd.

Resultat

Myndigheten har under 2014 informerat utbildningsanordnare om möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd i olika sammanhang²⁷. Myndigheten har dessutom arbetat med att tydliggöra informationen om särskilt pedagogiskt stöd på myndighetens webbsidor.

Resultat från den enkät som myndigheten skickade till utbildningsledarna under januari 2015 visar att 92 procent av respondenterna kände till möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd. Det kan jämföras med 93 procent föregående år. Av de som kände till möjligheten hade 42 procent ansökt om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd under 2014. Det kan jämföras med 28 procent i enkäten föregående år. Av de utbildningsledare som svarade på enkäten som inte ansökt om stöd uppgav 74 procent att de ändå gett studerande möjlighet till särskilt pedagogiskt stöd utan att ansöka om utökad statsbidrag, jämfört med 65 procent föregående år.

Av de utbildningsledare som svarade uppgav 92 procent att de informerat de studerande om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd (att jämföra med 93 procent föregående år).

Myndigheten frågade även de studerande i den studerandeenkät som genomfördes under december 2014, om de kände till vad särskilt pedagogiskt stöd är. Enbart 19 procent angav att de hade fått information om särskilt pedagogiskt stöd.

3.3.17 Lägesbedömning

Andelen utbildningsledare som känner till möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd är fortsatt hög och uppgår fortfarande till över 90 procent. Lika många har informerat de studerande om denna möjlighet. Däremot är det förvånande att endast 19 procent av de studerande som deltog i enkäten upplever sig ha fått information om särskilt pedagogiskt stöd. Bedömningen är att myndighetens informationsinsatser är viktiga för att ytterligare öka kännedomen om särskilt pedagogiskt stöd. Myndigheten avser att fortsätta med informationsinsatserna så att informationen verkligen kommer de studerande tillgodo. Dessutom bedömer myndigheten att förordningsändringen inom området kommer att bidra till ökat fokus.

Utifrån enkäten kan myndigheten konstatera att utbildningar som erbjuder särskilt pedagogiskt stöd utan att ansöka hos myndigheten för dessa utökade kostnader har ökat i omfattning.

4 Samråd

Myndigheten har under 2014 genomfört två samråd. Samrådet består av representanter från funktionshindersorganisationer, utbildningsanordnare, studerande samt representanter från myndigheten. Innehållet i de två samråden har varit information och samtal om myndighetens insatser i arbetet med den nationella funktionshinderpolitiken, information om yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd för hjälp med informationsspridning. Deltagarna i samrådet har även bidragit med förslag till innehåll till

²⁷ Medverkande vid flera utbildningsledarträffar, seminarium för studenter på studie- och yrkesvägledarprogram, informationsblad som delats ut vid utbildningsmässor och andra sammanhang. Informerat i flera av de månadsbrev som skickas ut till alla utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan. Anordnat seminarium i Almedalen på temat "En inkluderande yrkeshögskola – hur möjliggör vi högre utbildning för en bredare målgrupp?"

myndighetens seminarium under Almedalsveckan. Dessutom har samrådet fått information om yrkeshögskoleutbildningarnas ett-årsuppföljning och deltagit i utformandet av myndighetens enkäter till utbildningsanordnare om den nationella funktionshinderspolitiken. Några av deltagarna i samrådet har varit med och utvärderat myndighetens webbplatser ur ett användarperspektiv.

5 Reflektioner

Myndigheten rapporterade sina delmål i april 2012. Föreliggande rapport bygger på det arbete som bedrivits under 2014 och januari 2015. Myndigheten kommer i följande avsnitt föra fram synpunkter som kan ha betydelse för det fortsatta arbetet med funktionshinderspolitiken.

Ökade rättigheter för studerande inom yrkeshögskolan

Skyldigheten för utbildningsanordnare att erbjuda särskilt pedagogiskt stöd är numera reglerat i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Det bör stärka de studerandes rätt och bidra till ökade förutsättningar att nå utbildningens mål. Myndigheten bedömer även att det bör bidra till att utbildningsanordnare i ännu högre grad arbetar med frågan och ökar informationsinsatserna gentemot de studerande.

Man får ta hänsyn till att de enkäter som utgör underlag i denna rapport genomfördes kort tid efter att förordningen ändrades. Därmed har med största sannolikhet inte de eventuella positiva effekter som förordningsändringen medför hunnit slå igenom.

Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd

Myndigheten redovisade i föregående rapport att man valt att fortsätta satsningen på projektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd samt att utöka projektet till att omfatta ytterligare åtta yrkeshögskoleutbildningar, vars första omgång startade hösten 2014. Pilotprojektet kommer att utvärderas hösten 2015 efter att de studerande på dessa fem utbildningar slutfört sin utbildning. Myndigheten bedömde att det var viktigt att inte avsluta projektet för tidigt eftersom dessa utbildningar kan ha en avgörande roll för att fler personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att studera vid en yrkeshögskoleutbildning och ha möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

Pilotprojektets två omgångar antog 16 respektive tolv procent studerande med funktionsnedsättning. För de åtta utbildningar som startade hösten 2014 i det förlängda projektet har andelen antagna studerande med konstaterad funktionsnedsättning ökat till 22 procent. Myndigheten bedömer att anledningen till att utbildningarna lyckats bättre med att nå fram och anta studerande ur målgruppen kan vara att utbildningarna nu har haft chans att etablera sig, nå ut till målgruppen, sprida goda exempel och att utbildningarna har blivit kända bland både presumtiva studerande och till exempel studie- och yrkesvägledare. Myndigheten bedömer att det är viktigt med en långsiktig satsning. Ett annat perspektiv är att utbildningarna ska ha en chans att finna sin form, hitta pedagogiska metoder och verktyg som fungerar i den specifika utbildningen och i en inkluderande grupp. De utbildningsanordnare som bedriver dessa utbildningar vittnar också om detta;

Det behövs tid för att uppnå förändring inom näringsliv och beslutsfattande. Det räcker inte med att öppna utbildningsvägar, även om det är så oerhört viktigt. I ett normutmanande arbete behövs förebilder, och denna utbildning är just en förebild.

Det tar viss tid att nå kännedom om att en utbildning är särskilt anpassad för personer med funktionsnedsättningar. Det kan också krävas längre tid att ta ett beslut för den som ska gå utbildningen, eftersom det kan vara ett stort

steg att ta med flytt till annan ort och behov av särskilda anpassningar. Det är därför viktigt med kontinuitet.

Att möta dessa studerande och ge dem de verktyg de behöver för att tillgodogöra sig undervisningen är en mycket viktig och lönsam investering för samhället. Många av de som har ett funktionshinder kan fungera alldeles utmärkt i arbetslivet om de får en utbildning som delvis är anpassad.

Särskilt pedagogiskt stöd inom yrkeshögskolan

Ett område där myndigheten fortfarande bedömer att det finns skäl till att stärka de studerandes rättssäkerhet rör de intyg över funktionsnedsättning som skickas in i samband med ansökan om utökat statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd. Eftersom myndigheten inte själv bedriver någon utbildningsverksamhet är det 21 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen²⁸ som styr. Där anges att sekretess gäller för uppgift som rör en enskilds hälsa eller sexualliv, såsom uppgifter om sjukdomar, missbruk, sexuell läggning, könsbyte, sexualbrott eller annan liknande uppgift. De intyg som skickas in till myndigheten tillsammans med ansökan räknas som inkomna handlingar och bedöms därför vara allmänna handlingar. Ovanstående paragraf kan inte sägas utgöra en grund för att sekretessbelägga dessa ärenden. Därför ska myndigheten vid varje enskilt fall av begäran av utlämnade av uppgifter pröva om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs, enligt ovanstående lag. Av den anledningen kan det finnas studerande som väljer att inte begära särskilt pedagogiskt stöd då man inte vill att intyg/utredningar över funktionsnedsättning ska vara allmän handling. Myndigheten lämnade i februari 2014 en skrivelse till regeringen där denna problematik påtalades. Regeringskansliet har meddelat att frågan är under beredning.

Myndigheten konstaterar att andelen ärenden om utökat statsbidrag i form av särskilt pedagogiskt stöd fortsätter att öka. Förhoppningsvis innebär det att studerande ges möjlighet att nå utbildningens mål. Myndighetens förhoppning är att aktiviteterna i delmålen ska tydliggöra vikten av att informera de studerande om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd och därmed ge alla studerande goda möjligheter att nå utbildningens mål.

Informationsinsatser

Myndigheten har under året gjort informationen om utbildningsanordnarnas beskrivningar om fysisk tillgänglighet och ytterligare pedagogiskt stöd mer tillgänglig på myndighetens webbplatser. Det är nu tydligare var de presumtiva studerande kan finna sådan information.

Under Almedalsveckan 2014 anordnade myndigheten seminariet "En framtid för alla inom yrkeshögskolan". Seminariet handlade om de möjligheter som yrkeshögskolan erbjuder för personer med funktionsnedsättning. Arbetslivsrepresentanter, utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och representanter från funktionshinderorganisationer och Myndigheten för yrkeshögskolan diskuterade under seminariets gång erfarenheter och utvecklingsmöjligheter när det gäller utökat stöd inom utbildningsformen.

Myndigheten bedömer även att den nya funktionen anordnarstöd kommer att bidra till ökade informationsinsatser inom området.

Vidare bedömer myndigheten att andelen utbildningsanordnare som informerar om särskilt pedagogiskt stöd och hur man arbetar med tillgänglighet på de egna webbplatserna bör öka då de studerandes rättigheter stärkts sedan förordningen ändrades 2014.

²⁸ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

Studerandeperspektiv

Myndigheten har under 2014 genomfört en studerandeenkät. I enkätsvaren uppgav endast 19 procent att de hade fått information om särskilt pedagogiskt stöd, vilket kan verka besynnerligt med tanke på att 92 procent av utbildningsledarna uppger att de informerat om detsamma. Det bör dock påpekas i sammanhanget att studerandeenkäten inte är en totalundersökning, vilket gör att resultatet kan ha blivit ett annat om en sådan genomförts. Dock pekar resultatet på vikten av kontinuerlig och tydlig information från både utbildningsanordnare och myndighet. Myndigheten bedömer att en fungerande studerandeorganisation inom yrkeshögskolan borde kunna förbättra dialogen med de studerande. Ett sådant initiativ är taget och Sveriges förenade studentkår (SFS) har lämnat en rapport om hur studerandeflyttandet skulle kunna organiseras och stärkas på yrkeshögskoleutbildningar²⁹. Myndigheten arbetar vidare med frågan.

Av de studerande som svarat på enkäten uppger 16 procent att de inte kan använda sig av alla lokaler. De orsaker som redovisades är mer av allmän karaktär än hinder för tillgänglighet enligt myndighetens bedömning. Eftersom inte något studerandeklagomål inkommit som rör lokalernas tillgänglighet, kan det bekräfta detta antagande.

Stöd till utbildningsanordnare

I samband med de samråd som myndigheten har haft med funktionshindersorganisationer har det framkommit ytterligare synpunkter på att det bör gynna studerande med funktionsnedsättning inom yrkeshögskolan om Specialpedagogiska skolmyndigheten får ett utökat uppdrag så att deras verksamhet även omfattar utbildningar inom yrkeshögskolan. Ett sådant samarbete finns redan mellan myndigheterna men avser endast de utbildningar som ingår i projektet yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd. Myndigheten bedömer att det kan finnas behov av pedagogisk och didaktisk vägledning för undervisande personal/handledare på yrkeshögskoleutbildningar då det inte finns några specifika krav på sådan kompetens i de författningar som reglerar yrkeshögskolan. Detta bekräftas av enkätsvaren där 20 procent av utbildningsledarna anger att den undervisande personalen har få eller inga kunskaper om funktionsnedsättningar, och 16 procent inte vet vilka kunskaper personalen har inom området. Av de studerande uppger 52 procent att den undervisande personalen inte alls eller enbart till viss del anpassar undervisningen utifrån behovet hos de studerande. Svaren tyder på att Myndigheten för yrkeshögskolan fortsättningsvis bör öka sina stödjande insatser inom området bland annat genom att skapa ytterligare informationsmaterial som görs tillgängligt för den undervisande personalen att ta del av. Myndigheten avser även att inleda samtal med Specialpedagogiska skolmyndigheten om ett utökat samarbete skulle vara möjligt och vilka konsekvenser som det skulle kunna innebära för myndigheterna.

Myndigheten vill uppmärksamma att kunskapen om funktionsnedsättningar och hur man kan variera undervisningen för att tillgodose behovet hos de studerande är högre bland den personal som undervisar i tolkutbildningar jämfört med yrkeshögskoleutbildningar. Det kan bland annat bero på att dessa utbildningar har en högre kontinuitet och har bedrivits under en lång tid, vilket kan gynna kompetensutveckling och kunskapsintag. Utbildningarnas syfte kan också medverka till att kunskapen är hög bland de som arbetar inom dessa utbildningar.

Avslutningsvis

Som strategisk myndighet har myndigheten valt att delta i Arbetsförmedlingens praktikantprogram med syfte att ge arbetslösa med funktionsnedsättning erfarenhet av statligt arbete vilket kan förbättra deras möjlighet till ett framtida arbete. Myndigheten deltar i det arbetet genom att erbjuda praktikantplatser.

²⁹ "Femton förslag för ett bättre studerandeflyttande på yrkeshögskolan" – Sveriges Förenade Studentkår 2014.

Det kan konstateras att de insatser som myndigheten genomför ger resultat. Flera av delmålen är inte formulerade i konkreta, mätbara variabler, och det kommer därmed vara svårt att bekräfta i hur hög grad som myndigheten når målen. Däremot ser myndigheten redan att medvetenheten om tillgänglighet och särskilt stöd samt kunskapen och viljan att arbeta med frågorna har ökat i hög utsträckning. Myndigheten ser med fortsatt tillförsikt fram emot det fortsatta arbetet med den nationella funktionshinderspolitiken.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se